

Kanun Numarası	5754
Başlığı	SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNU İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN
Kabul Tarihi	17/04/2008
Kabul Edildiği Birleşim	23.Dönem 2.Yasama Yılı 92.Birleşim
Cumhurbaşkanlığına Gidiş Tarihi	24/04/2008
Cumhurbaşkanlığından Geliş Tarihi	07/05/2008
Cumhurbaşkanınca Yapılan İşlem	Onay
Resmi Gazete Tarihi	08/05/2008
Resmi Gazete Numarası	26870
Diğer Bilgiler	Son Dönem Tasarı Bilgileri ve Komisyon Raporları

Kanun Tasarısı Bilgileri

Kanun Tasarısının Metni	
Dönemi ve Yasama Yılı	23/2
Esas Numarası	1/465
Başkanlığa Geliş Tarihi	28/11/2007
Tasarının Başlığı	Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelrde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı
Tasarının Özeti	
Tasarının Son Durumu	KANUNLAŞTI

Komisyon Tipi	Adı	Giriş Tarihi	Çıkış Tarihi	Yapılan İşlem	Karar Tarihi
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe Komisyonu	28/11/2007	14/03/2008	Raporunu Verdi	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu	28/11/2007	11/12/2007	Raporunu Verdi	

Esas Komisyon Raporu(Sırasayısı) [119](#)

Kanun Numarası:

5754

Esas Alınan Tasarı Teklif : [1/465](#)

Birleşenler
2/30
2/37
2/31
2/64
2/71
2/79
2/136
2/147
2/149

KARŞI OY YAZISI PLANI

I. BÖLÜM

- 1. “SOSYAL DEVLET”İN GELİŞİMİ**
- 2. “SOSYAL DEVLET”İN KARŞI KARŞIYA KALDIĞI SORUNLAR**
  - 2.1. 1970’li Yıllar – Finansal Sorun**
  - 2.2. 1980’li Yıllar – İdeolojik Sorun**
  - 2.3. 1990 ve 2000’li Yıllar – Felsefi Sorun**
- 3. YENİ BİR SOSYAL DEVLET ÇERÇEVESİ – GELENEKSEL “SOSYAL HAK” KAVRAMININ YENİDEN TANIMLANMASI İHTİYACI**
- 4. SOSYAL GÜVENLİK PRİMLERİNİN DÜNYA VE TÜRKİYE’DEKİ GELİŞİMİ İLE LİZBON STRATEJİSİ**
  - 4.1. Sosyal Güvenlik Primlerinin Dünya ve Türkiye’deki Gelişimi**
  - 4.2. Lizbon Stratejisi**
  - 4.3. Türkiye’deki İstihdamın Yapısı**
    - 4.3.1. İstihdam ve İşsizlik Oranları ile İşgücüne Katılma Oranı**
    - 4.3.2. Kayıtdışı İstihdam**
- 5. SOSYAL KORUMA HARCAMALARI VE SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİNİN GELİR – GİDER DENGESİ**
  - 5.1. Sosyal Koruma Harcamaları**
  - 5.2. Sosyal Güvenlik Sisteminin Gelir – Gider Dengesi**

II. BÖLÜM

- 1. TASARI**
  - 1.1. Genel Değerlendirme**
  - 1.2. Usul Yönünden Değerlendirme**
    - 1.2.1. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu Yönünden**
    - 1.2.2. Anayasa Hükümleri ve Anayasa Mahkemesi Kararı Yönünden (Tasarı’nın Anayasa’ya Uygunluğu Sorunu)**
- 2. TASARI MADDELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**
  - 2.1. Maddeler İtibarıyla Değerlendirme**
  - 2.2. Tasarının Kadınlarımız Açısından Değerlendirilmesi**
    - 2.2.1. Kadının Çalışma Hayatındaki Yeri**
    - 2.2.2. Ekonomik Faaliyetlerde Cinsiyet Eşitsizliği**
    - 2.2.3. Tasarı İle Sigortalı Kadın Çalışanların Geriye Götürülen Hakları**

KARŞI OY

I. BÖLÜM

1. “SOSYAL DEVLET”İN GELİŞİMİ

“Sosyal güvenlik” kavramı “sosyal devlet”in gerçekleştirilme aracıdır. Diğer bir ifadeyle söylersek devletler sağladıkları sosyal güvenliğin yaygınlığı ölçüsünde “sosyal devlet” olmaktadır.

“Sosyal Devlet” ekonomi bilimindeki tabiriyle “Refah Devleti” insanlığın ulus-devlet aşamasından sonra vardığı en büyük aşamadır. Tarihi 17 nci yüzyıla kadar gidebilen “ulus-devlet”in aynı zamanda “sosyal devlet” niteliğini kazanması o kadar süratli ve kolay olmamıştır. Ciddi düzeyde ilk uygulamalarını 19 uncu yüzyılda bulabileceğimiz sosyal devletin kurumsallaşması, uygulandığı ülkelerde toplumların çok büyük bir kesimini şemsiyesi altına alması 2. Dünya Savaşı sonrasında Sosyal Devlet giderek ulus-devlet’i de güçlendiren bir uygulama çerçevesi çizmiştir.

Refah Devleti uygulaması ekonomilerin kriz dönemlerinde önemli bir rol oynamıştır. 1929’daki Büyük Buhrandan sonraki dönemlerde dünyada ortaya çıkan ekonomik krizlerin dünya ekonomisini 1929 ve izleyen yıllardaki kadar keskin bir duraklamaya götürmesinin engellenmesinde refah devleti anlayışının büyük katkısı olmuştur. Sosyal devlet anlayışı ve bu anlayış çerçevesinde şekillenmiş olan sosyal koruma sistemleri iyi düzenlenmiş olmaları halinde döngüsel krizleri önleyici bir işleve sahiptir. Örneğin 1920’li, 1930’lu yıllarda pratik olmayan “işsizlik tazminatı” bugün işin, arzın azaldığı yerde talebin azalmasını engeller. Yine sosyal güvenlik sistemlerinin bireylere yaptığı düzenli ödemeler ekonomiye içinde bulunulan konjonktürden bağımsız olarak bir alım gücü enjekte eder. Refah devletinin bu yanı ekonomik krizleri önlemede önemli olmuştur.

2. SOSYAL DEVLET’İN KARŞI KARŞIYA KALDIĞI SORUNLAR

2.1. 1970’li Yıllar - Finansal Sorun

Başta bugünün Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkelerin çoğunluğu olmak üzere bir çok ülke, 2. Dünya Savaşı sonrasında 1970’li yılların sonuna kadar kapsamlı bir

sosyal devlet uygulamasıyla geldi. Ancak bu yıllardan itibaren sosyal güvenlik sistemlerinde sorunların ortaya çıktığını görüyoruz. 1970'li yılların sonları ile 1980'li yılların ilk yarısının en önemli özelliği, dünya ekonomisinde serbestleşmenin başladığı, buna paralel olarak devletin ekonomideki rolünün tartışıldığı ve alternatif olarak özelleştirmenin ekonomilerin gündemine girdiği, vergi yükündeki artışın toplum tarafından sorgulanmaya başladığı bir dönem olmasıdır. Bunun doğal uzantısı sosyal devletin tartışılmasıdır. Vergi yükünün yüksekliğine ilişkin tartışma sosyal devletin çerçevesine, kapsama alanına ilişkin bir tartışmayı da başlatmıştır. Bu aşamada ileri sürülen temel eleştiri sağlık harcamaları ve sosyal harcamaların, sosyal güvenlik sisteminin gelirlerinden veya vergi gelirlerinden daha hızlı bir biçimde artıyor olmasından kaynaklanmıştır. Bu noktada ortaya çıkan sorun sistemin sürdürülebilir finansmanının nasıl sağlanacağıdır. 1970 ve 1980'li yıllar bu sorunun tartışıldığı yıllar olmuştur.

2.2. 1980'li Yıllar İdeolojik Sorun

1980'li yıllar ise finansal sorunun yanına ideolojik bir boyut eklemiştir. Serbestleşme ve özelleştirmenin hakim olduğu bu dönemde, devletin bu kadar güçlü bir sosyal güvenlik sistemi kurmasının veya transfer harcamalarıyla onu ayakta tutmaya çalışmasının gerekli olmadığı yönünde bazı görüşler ileri sürülmüştür. Bu görüşe göre sosyal devlet bir yerde piyasaya müdahaledir ve piyasanın işleyişini bozar. Ayrıca çalışma hayatındaki risklere karşı bireylerin ihtiyaç duyduğu güvenliği piyasa kendisi de sağlayabilir. Çeşitli ülkelerdeki özel sigortalar bunun bir örneğidir. Hatta sosyal devlet bireyleri birer sosyal devlet bağımlısı haline getirerek yaratıcılığı öldürür. Bu anlayış liberal veya neo-liberal yaklaşımın "sosyal devlet"e bakışını yansıtmaktadır.

2.3. 1990 ve 2000'li Yıllar - Felsefi Sorun

1990'lı yıllar dünya ekonomisinde küreselleşmenin etkisini güçlü bir şekilde hissettirdiği yıllar olmuştur. Bu dönem AB üyesi ülkeler başta olmak üzere dünya genelindeki güçlü sosyal devlet uygulamalarına karşın, sosyal güvenlik sistemlerinin sigortalayamadığı çeşitli risklerin ortaya çıktığı, yani sosyal güvenlik sistemlerinin yetersizliği nedeniyle sosyal devlet felsefesinin tartışıldığı bir dönem olmuştur. Yani çalışma hayatının veya toplum hayatının ortaya çıkardığı yeni koşullar karşısında

bireylerin devletten daha çok talepte bulunmalarına karşın devletin bu talebe cevap veremediği bir durum söz konusudur.

Modern toplumun vardığı bu yeni aşamada, ya da sosyologların çok sevdiği bir tabirle isimlendirirsek postmodern dönemde, toplumlardaki çalışma ilişkileri ve yoksulluk sorunu nitelik değiştirmiştir. Yeni dönemde modern toplumun kuruluş aşamasındaki çalışma ilişkilerine ve yoksulluğa bakışı değişmiştir. Modern toplumun kuruluş aşamasındaki toplum sözleşmesi ve bu sözleşme üzerine inşa edilmiş olan refah devleti bugünün ihtiyaçlarına cevap verememektedir.

Refah devletinin bugün karşı karşıya kaldığı ve çözemediği temel sorunları birkaç cümleyle şöyle özetleyebiliriz.

- Kitlesele ve uzun süreli işsizlik: Refah Devleti, kurgulandığı dönemde tam istihdam varsayımına dayanıyordu. Böyle bir varsayım insanların kısa bir süre için işsiz kalacağını dikkate alıyordu. İşsizlik sigortaları bu anlayışa göre şekillendirilmiştir. Oysa artık işsizlik bireysel bir olgu olmaktan çıkıp kitlesele, bir hale dönüşmüştür. Ayrıca birey için kısa süreli değil uzun süren bir işsizlik durumu söz konusudur.
- Bugünkü bireyin temel sorunlarından biri de “dışlanma”dır. Sosyal güvenlik ve klasik sosyal sigorta tekniği “dışlanma”yı çözememektedir.
- Yaşlıların bağımlılık problemi,
- Uygun yaşam çevresinde yaşama hakkı.

Dayanışmanın eski mekanizması sosyal sigorta sistemine dayanıyordu. Dolayısıyla refah devleti anlayışı bir tür sigortacı toplumla özdeşleşiyordu. Oysa artık çalışma hayatının koşullarında meydana gelen değişimi, yoksulluğun yeni biçimlerinin ortaya çıkışı gibi nedenlerle sosyal güvenlikle dayanışma arasında bir ayırım yaşandığını ve sigortacı dayanışma anlayışının riskleri karşılamada yetersiz kaldığını görüyoruz. Sosyal güvenliğin ortaya çıkışındaki varsayım oldukça geniş bir sorun yelpazesini homojen bir risk kategorisi altında toplamaya dayanıyordu. Ancak riskleri homojenleştirerek sigortalama, çağdaş yaşamda ortaya çıkan yeni riskler karşısında artık yeterli olmuyor.

3. YENİ BİR SOSYAL DEVLET ÇERÇEVESİ - GELENEKSEL “SOSYAL HAK” KAVRAMININ YENİDEN TANIMLANMASI İHTİYACI

Geleneksel “SOSYAL HAK” kavramı kısa süreli işsizlik, hastalık gibi geçici nitelikteki risklerden doğan zararları/harcamaları karşılamaktadır. Bu kavram yukarıda saydığımız kitlesel ve uzun süreli işsizlik, dışlanma gibi sorunları çözmekte yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle “SOSYAL HAK” kavramının günün ihtiyaçlarına göre yeniden tanımlanması gerekmektedir. Dünyada bu yönde bir arayış vardır.

Dışlanma, Uzun Süreli İşsizlik genellikle kalıcı durumlardır ve sosyal sigorta alanının dışında kalmaktadırlar. Yaşlıların Bağımlılık Problemi de benzer bir örnektir. Bugün nüfusun yaşlanması ve aile yapısındaki dönüşümler nedeniyle çok sayıda yaşlı insan kendi işini göremez durumdadır. Ancak bugünün sosyal sigorta anlayışı bu sorunu bir risk olarak görmez çünkü bağımlılık problemi geçici bir olgu değildir.

Sosyal alanda merkez kavram giderek “RİSK” kavramından “GÜÇSÜZLÜK” kavramına doğru kaymaktadır.

Günümüzde “RİSK” kavramı hala önemini korumakla birlikte içeriği değişmiştir. Bugün tek tek bireyleri değil, tüm toplumu hatta tüm insanlığı tehdit eden riskler söz konusudur. Örneğin çevreye verilen zararlar, nükleer kazalar, deprem, tsunami, küresel ısınma gibi risklerin bu şekilde kolektifleşmesi sigorta tekniğinin gücünün yetersiz kalmasına yol açmaktadır. Artık sosyal güvenlik sosyal alanın yalnızca küçük bir parçasıdır.

Yapılması gereken bir ULUSAL DAYANIŞMA MODELİ'nin ortaya konulmasıdır.

Dünyadaki arayış bu yönde iken bu arayışı, bireyin ve toplumun bu arayışa neden olan yeni ihtiyaçlarını bir kenara bırakarak sosyal güvenlik sistemlerini tartışmak doğru değildir.

4. SOSYAL GÜVENLİK PRİMLERİNİN DÜNYA ve TÜRKİYE'DEKİ GELİŞİMİ İLE LİZBON STRATEJİSİ

4.1. Sosyal Güvenlik Primlerinin Dünya ve Türkiye'deki Gelişimi

Sosyal güvenlik primlerinin dünyadaki gelişimine baktığımızda 1970'li yılların sonlarından itibaren ortaya çıkan finansman sorunları ile vergi ve prim yükünün giderek ağırlaşmasına yönelik eleştirilere rağmen sosyal güvenlik primlerinin dünyada Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH)'ya oranlarının giderek arttığını görürüz. Bu artış 1980'li yıllardan sonra da devam etmiştir. Söz konusu oranlar Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) rakamlarına göre şöyledir:

	1980	1985	1990	1995	2000	2003	2004
OECD Toplam	7,2	7,7	7,9	9,0	9,1	9,5	9,4
OECD Avrupa	8,8	9,4	9,7	10,7	10,6	11,1	10,9
AB 19	10,0	10,7	10,8	11,9	11,5	12,0	11,7
AB 15	10,0	10,7	10,8	11,5	11,3	11,6	11,3
TÜRKİYE	2,5	2,2	3,9	2,7	6,1	6,8	7,5

Kaynak: OECD

Devlet Planlama Teşkilatı'na göre Türkiye'nin prim tahsilatına ilişkin 2002-2008 rakamları şöyledir (GSYH'ya oran olarak. 2007 yılı gerçekleşme tahmini, 2008 yılı ise Program rakamıdır) :

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
%	5,7	6,3	6,6	6,5	7,2	7,0	7,1

OECD ve DPT rakamları arasında muhtemelen tanım farkından kaynaklanan bir uyumsuzluk söz konusudur. Ancak öyle dahi olsa Türkiye prim tahsilatında OECD ve AB ortalamalarının oldukça altındadır.

Tablodaki prim yüklerini TÜİK'in yeni milli gelir hesaplama yöntemiyle bulunduğu GSYH rakamları üzerinden yapıldığında daha çarpıcı bir tablo ortaya çıkmaktadır.

	2002	2003	2004	2005	2006
%	4,5	4,9	5,0	4,8	5,5

2007 yılı GSYH'sı kesinleşmemiş olduğu için 2007 ve 2008 rakamları revize edilmemiştir.

Görüldüğü gibi Türkiye sosyal güvenlik sisteminin prim gelirlerinin düzeyi açısından AB ve OECD ortalamalarının yarısı düzeyindedir.

Öte yandan Türkiye istihdam üzerindeki vergi yükünün ağırlığı yönünden yapılan sıralamada 2006 yılı için yüzde 42.8 oranı ile OECD ülkeleri arasında birinci sıradadır. Bunun anlamı Türkiye ağır vergi (primler dahil) yüküne rağmen prim tahsilatında hiç de iyi durumda değildir. 2008 yılında uygulamaya giren "asgari geçim indirimi" uygulaması birincilik konumumuzu sadece birkaç sıra değiştirebilecektir. Öte yandan Türkiye'de kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki payı 2007 sonu rakamlarına göre yüzde 46,9'dur. Yani 21.189.000 kişilik toplam istihdamın 9.929.000 kişisi kayıtdışıdır.

Gelişmiş ülkelerde, diğer bir açıdan ifade edecek olursak sosyal devletin güçlü olduğu ülkelerde artan vergi yükü nedeniyle 1970 ve 1980'li yıllarda ortaya çıkan güçlü eleştirilere rağmen sosyal devlet uygulamalarından vazgeçilmemiş, tam tersine sosyal devletin kapsamı genişletilmiştir. Nitekim sosyal güvenlik primlerinin GSYH'ya oranının OECD ortalaması 1980 yılında yüzde 7.2 iken, 2003 yılına geldiğimizde bu oran azalmayıp arttığını ve yüzde 9.5'e yükseldiğini görüyoruz. Aynı oranın AB19 için 1980'de yüzde 10'dan 2003 yılında yüzde 12'ye yükseldiğini görüyoruz. Türkiye bu oranların çok gerisindedir.

Bu rakamlar önümüzdeki sorunun ne olduğunu ortaya koymaktadır. Yapılması gereken prim tabanının genişletilmesi yani prim matrahının artırılması suretiyle sistemin sürdürülebilir bir gelir yapısına kavuşturulmasıdır. Bunun için kayıtdışı istihdamın en aza indirilmesi şarttır.

Türkiye ile gelişmiş ülkeler arasındaki temel farklardan birisi de kayıtdışı ekonominin büyüklüğüdür. OECD ve AB ülkelerinde GSYH'nın dörtte birinin

altında bir düzeyde olan kayıtdışı ekonominin büyüklüğü, Türkiye’de GSYH’nın 1/3’ü ile 1/2’si düzeylerindedir. Kayıtdışının büyüklüğü uzun vadede sosyal güvenlik sistemini ciddi şekilde zayıflatacak düzeydir. Gerek bu Tasarıya gerekse hükümet programı ve bu program çerçevesindeki uygulamalara bakıldığında AKP’nin kayıtdışını önlemek konusunda bir kaygısının olmadığı ortaya çıkmaktadır. Bu durumda AKP’nin izleyeceği yol sosyal devletin artık bir hak oluşturmuş, alışılmış, masum ödemelerinin kısıtlanması, azaltılması olacaktır. AKP de bu yolu izlemektedir.

4.2. Lizbon Stratejisi

Avrupa Konseyi’nin 23-24 Mart 2000 tarihlerinde Lizbon’daki toplantısında kabul edilen ve Lizbon Stratejisi ismini alan rapor birçok konuyu ele almış, ancak istihdama özel bir önem vermiştir. Lizbon Stratejisi AB’yi 2010 yılında dünyanın tam istihdama erişmiş en dinamik, en rekabetçi ekonomisi haline getirmeyi hedeflemiştir.

Lizbon Stratejisi’nin istihdamla ilgili hedefleri şöyledir:

- İstihdam Oranı 2000 yılındaki yüzde 61 seviyesinden 2010’da yüzde 70’e çıkarılmalıdır.
- 2010’da ortalama işsizlik oranı en iyi performansı gösteren ülkelerin düzeyine düşürülmelidir. (Yüzde 4)
- Kadınların istihdam oranı 2000 yılındaki yüzde 51 seviyesinden 2010’da yüzde 60’a çıkarılmalıdır.

Lizbon Stratejisi ağırlıklı olarak istihdam hedefine vurgu yapmıştır. Zira işsizliğin azalması istihdamın artması prim gelirlerini artırmak suretiyle sosyal güvenlik sistemlerini rahatlatacaktır. Aksi takdirde yetersiz istihdam işsizlikle mücadeleyi zorlaştıracığı gibi sosyal güvenlik sistemlerini de zorlayacaktır. İşsizliğin sosyal ve ekonomik açılardan topluma ve bireye getirdiği çok önemli maliyetler vardır. Ancak işsizliğin (ve bununla birlikte kayıtdışılığın) getirdiği çok önemli bir maliyet daha vardır. Bu da sosyal güvenlik kurumlarının prim matrahının daralması, yani gelirlerinin azalmasıdır. Nüfusun gelecekte daha da yaşlanacağı ve sistemden yapılacak harcamaların artacağı dikkate alınır ise bunun önemi ortaya çıkar.

4.3. Türkiye'deki İstihdamın Yapısı

4.3.1. İstihdam ve İşsizlik Oranları ile İşgücüne Katılma Oranı

Türkiye'deki istihdamın yapısına baktığımızda 1990'lı yıllarda yüzde 7'ler düzeyinde (1990 yılı yüzde 8, 1995 yılı yüzde 7.6, 1999 yılı yüzde 7.7) seyreden işsizlik oranının, 2001'den itibaren artmaya başladığını ve yüzde 10'lar düzeyinde seyrettiğini görürüz. Gerçekte bugünkü işsizlik oranı daha yüksektir. Çünkü işsizlik oranını belirleyen temel faktörlerden birisi işgücüne katılma oranı (İKO)'dır. 1990'lı yıllarda yüzde 50'lerin (1999 yılı kriz yılı olduğu halde bu oran yüzde 52.7'dir) üzerinde olan İKO 2000'li yıllarda yüzde 50'nin altına düşmüş olup 2007 yılı için yüzde 47.8'dir 2002 yılında İKO yüzde 49.6 olup bu oranının 2007'de de geçerli olduğunu varsaymamız halinde bugünkü işsizlik oranı yüzde 12 düzeylerini aşacaktı.

AB'de 2000 yılında yüzde 61 olan istihdam oranı aynı yılda Türkiye'de yüzde 46.7, 2007 yılında ise yüzde 43.1'dir.

4.3.2. Kayıtdışı İstihdam

Kayıtdışı istihdama ilişkin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileri şu şekildedir:

	Kayıtdışı İstihdam (KDi) (%)	Toplam İstihdam (Ti) (%)	KDi / Ti (%)
2006 Yıl Sonu	10.160	20.954	48,49
2007 Yıl Sonu	9.929	21.189	46,86

AB'nin mevcut istihdam düzeyi ile birlikte istihdam hedefleri dikkate alındığında ve bu veriler ülkemiz verileri ile kıyaslandığında ciddi sorunlarla karşı karşıya olduğumuzu görürüz.

Bu nedenle uygulanan ekonomik programın istihdamı artıramaması, diğer bir ifadeyle işsizliği azaltmakta başarılı olamaması, yani işsizliği artırması ve kayıtdışını önlemek bir yana teşvik edici özelliği nedenleriyle sosyal güvenlik sisteminin aktüeryal dengesinin iyileşmesine gelir yönünden bir katkısı bulunmamaktadır. AKP bu yönde önlem almak yerine harcamaları kısarak, sosyal devletin bireyler açısından

kazanımlarını kısıtlayarak finansman sorununa çözüm bulma gayreti içerisinde. Bu gayret bireyi ve toplumu mutsuzluğa götürecektir.

5. SOSYAL KORUMA HARCAMALARI VE SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİNİN GELİR – GİDER DENGESİ

5.1. Sosyal Koruma Harcamaları

Sosyal güvenlik harcamalarının da içinde olduğu sosyal koruma harcamalarında Türkiye'nin durumu şu şekildedir:

	2003	2004	2005	2006	2007*	2008**
GSYH'ya oran olarak (%)	9,1	9,1	9,7	9,5	9,7	9,7

*Gerçekleşme tahmini

**Program

Kaynak: DPT Yıllık Program, sh.239

Sosyal koruma harcamalarının uluslararası rakamları da şöyledir:

	GSYH'nın yüzdesi olarak (2004 yılı)
Almanya	22,1
Fransa	21,9
İngiltere	16,2
İspanya	13,0
Türkiye	7,0
Euro Bölgesi	19,4
AB 15	19,1
AB 25	18,9

Türkiye için bu oran 2004 yılında daha önce de belirttiğimiz gibi yüzde 9,1'dir. Ancak bu oran eski milli gelir hesaplarına göredir. Yeni hesaplamada söz konusu oran anılan yıl için yüzde 7,0'ye düşmektedir.

Görüldüğü üzere Türkiye, sosyal koruma harcamalarında AB 25'in düzeyinin yarısı düzeyinde bile değildir. Böyle bir tabloda Türkiye'de bütçeden sosyal güvenlik

sistemine yapılan transferleri “karadelik” olarak adlandırmak sorunun üzerini örtmek anlamına gelir.

Sosyal koruma harcamaları, sosyal devletin en önemli göstergesidir. Türkiye bu alanda çok geridedir. Bunun temel nedeni kamu maliyesinin karşı karşıya kaldığı gelir problemidir. Sorunun asıl çözüm noktası burasıdır. Bu problemin üzerine ciddi bir şekilde eğilmeden, bunu çözme yolunda işe koyulmadan, mevcut durumu veri olarak sosyal güvenlik sisteminde çözüm aramak, sorunun gerçek çözüm noktasını gözden kaçırmak demektir.

5.2. Sosyal Güvenlik Sisteminin Gelir – Gider Dengesi

Sosyal Güvenlik Sisteminin Gelir – Gider Dengesine ilişkin rakamlar aşağıdaki gibidir:

GSYH'ya oran olarak (%)	2005	2006	2007*	2008**
1. GELİRLER	8,0	8,9	8,3	8,4
Prim Tahsilatları	6,5	7,2	7,0	7,1
2. GİDERLER	12,1	12,0	12,4	12,4
3. GELİR – GİDER FARKI	- 4,1	- 3,1	- 4,1	- 4,0
4. BÜTÇE TRANSFERLERİ (SGK Açığı)	4,1	3,2	4,0	4,0
Bütçe Transferleri (Faturalı Ödemeler Dahil)	4,8	4,0	5,1	5,2

*Gerçekleşme tahmini

**Program

Kaynak: DPT, Genel Ekonomik Hedefler ve Yatırımlar 2008

Anılan rakamlar GSYH'ya oran itibarıyladır. Ancak GSYH rakamları TÜİK'in eski hesaplama yöntemine dayalı olduğu için tabloda yer alan oranların yeni hesaplara göre revize edilmesi gerekmektedir.

GSYH'ya oran olarak (%)	2005	2006
1. GELİRLER	7,0	6,7
Prim Tahsilatları	5,6	5,9
2. GİDERLER	10,6	9,0
3. GELİR – GİDER FARKI	- 3,6	- 2,3
4. BÜTÇE TRANSFERLERİ	3,6	2,4
Bütçe Transferleri (Faturalı Ödemeler Dahil)	4,2	3,0

2007 yılı GSYH'sı kesinleşmemiş olduğu için 2007 ve 2008 rakamları revize edilmemiştir.

Yeni milli gelir hesaplarının ortaya koyduğu gerçek şudur. Bütçede “karadelik” olarak isimlendirilen rakam AB ve OECD rakamları karşısında oldukça mütevazı kalmaktadır. Sisteme 2006 yılında faturalı ödemeler de dahil olmak üzere bütçeden yapılan transferlerin toplamı eski milli gelir rakamlarına göre GSYH'nın yüzde 4'ü iken, yeni hesaplamada bu oran (1) puan azalışla yüzde 3'e inmiştir.

Hükümet ise bu konuda kamuoyunu doğru bilgilendirmemektedir.

II. BÖLÜM

1. TASARI

1.1. Genel Değerlendirme

Hükümetin hazırlamış olduğu Tasarı ise Sosyal Devletin dünyada karşı karşıya kaldığı sorunlara paralel olarak Türkiye'de de karşı karşıya kaldığı sorunları ele almak bir yana, çalışanların kazanımlarını sadece aktüeryal denge adına sorgulamak ve bunları kısıtlamak, azaltmak anlayışına sahiptir.

Sosyal güvenlik kuruluşlarına yapılan transferleri gösteren bir tablo Karşı Oy Yazısı'na ekli olarak sunulmuştur. (EK: 1)

Bu görüşü ileri sürerken sosyal güvenlik sisteminin aktüeryal dengesinin bir kenara atılması gibi bir anlayışta olmadığımızı özellikle belirtmek isteriz. “Risk” ile

“güvenlik” arasında yeni bir denge kurulması gerekmektedir. Ancak bu denge kurulurken bireyin ve toplumun, modern toplum yaşamında ortaya çıkan yeni riskleri de dikkate alan “güvenli gelecek” arzusunun kenara bırakılarak korunmasız bırakılmasını da doğru bulmuyoruz. Sosyal güvenlik sisteminin aktüeryal dengesinin; kayıtdışını önleyerek gelir tarafında yapılacak iyileştirmeler yerine, harcama tarafında tasarrufa gitmek suretiyle sağlanmaya çalışılması kolay yoldur. AKP bu kolay yolu seçmiştir.

Gelir tarafında yapılacak iyileştirme başta kayıtdışını önlemek gibi bir hedefi benimsemek yanında, istihdamı artırıcı bir ekonomik politikayı gerekli kılmaktadır. AKP'nin kayıtdışını önleme söylemleri sözde olup uygulaması yoktur.

Kamu maliyesindeki bozulma diğer yönüyle merkezi yönetim gelirlerinde 2006 yılından bu yana meydana gelen düşüş sorgulanmaksızın ve bu düşüşü önleyecek, bütçeyi AB ve OECD ortalamalarına yakın bir düzeyde sürdürülebilir sağlıklı gelir kaynaklarına kavuşturmaksızın, sosyal güvenlikte sadece aktüeryal denge yaklaşımıyla bir tasarı hazırlamak Türkiye'nin sorunlarını, toplumun ve bireyin ihtiyaçlarını görmemek demektir.

Anayasa Mahkemesi sosyal hukuk devletini "insan hak ve hürriyetlerine saygı gösteren, kişilerin huzur, refah ve mutluluk içinde yaşamlarını güvence altına alan, kişi ile toplum arasında denge kuran, güçsüzleri güçlüler karşısında koruyarak gerçek eşitliği yani sosyal adaleti ve toplumsal dengeyi sağlayan devlettir" şeklinde tanımlamış, çağdaş devlet anlayışını ise "sosyal hukuk devletinin tüm kurumlarıyla Anayasanın özüne ve ruhuna uygun biçimde yaşama..." geçirilmesi olarak ifade etmiştir.

Anayasa Mahkemesi ayrıca kararlarında, sosyal hukuk devletinde kişinin korunmasının sosyal güvenliğin ve sosyal adaletin sağlanması ile mümkün olacağını vurgulayarak, bu bağlamda sosyal güvenliği, sosyal hukuk devletinin temel unsuru olarak görmektedir. Nitekim Anayasamızın 60 ıncı maddesi, sosyal güvenliği yurttaşlar açısından bir "hak" olarak belirtmiştir.

Ancak bugün çeşitli çevrelerce, sosyal güvenlik açıkları devlet açısından yük olarak görülmemekte ve bu yük "kara delik" olarak adlandırılmaktadır. Sosyal güvenlik sistemine yapılan transferlerin tamamını yük olarak tanımlarken transferlerin yarattığı toplumsal fayda görülmemekte, toplumu oluşturan bireylerin yarılarından emin

olamama duygusunun nasıl bir kırılmalığa yol açıp toplumsal endişe oluşturacağı düşünülmemektedir.

Kuşkusuz Türkiye genç bir nüfusa sahiptir. Dolayısıyla sosyal sigorta sisteminin fon yaratır nitelikte olması gerekirdi. Ancak izlenen yanlış politikalar bu kurumları ciddi açmazlarla karşı karşıya bırakmıştır. Bugün Türkiye'de sosyal sigorta sistemimizin ciddi sorunlarla karşı karşıya olduğu, yıllardan beri tartışılmakta ve bilinmektedir. Kaldı ki bu konu her yasama döneminde belli aralıklarla TBMM gündemine de gelmiş, araştırma komisyonları kurularak, soruna çözüm üretilmeye çalışılmıştır. Dolayısıyla, Türkiye'de yoğun olarak tartışılan ve çözülmesi gerektiği konusunda adeta bir toplumsal mutabakatın bulunduğu bu konunun, iktidar partisince de belli bir ciddiyet içinde ele alınıp değerlendirmesi gerekirdi. Ancak konu AKP tarafından bu anlayışla ele alınmamış ve daha çok IMF'nin beklentileri ve IMF'ye verilen niyet mektuplarıyla öngörülen takvime uymak çabası öne çıkmıştır.

58 inci AKP hükümeti göreve başladıktan sonra 2003 yılı Ocak ayında yayımladığı Acil Eylem Planı (AEP) ile sosyal güvenlikte tamamı 12 aylık sürede gerçekleştirilmek üzere altı ana taahhütte bulunmuştur.

		Sorumlu Kuruluş	Süre
1	Genel Sağlık Sigortası Sistemi ve Kurumu kurulacak	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB)	12 ay
2	Sosyal güvenlik kuruluşlarında norm ve standart birliği sağlanacak	ÇSGB	12 ay
3	Bütünleştirilmiş bir sosyal güvenlik ağı kurulacak	ÇSGB	12 ay
4	Uzun vadeli ve kısa vadeli sigorta programları birbirinden ayrılacak	ÇSGB	12 ay
5	Prim karşılığı olmayan ödemeler kaldırılacak	ÇSGB	12 ay
6	Bütünleştirilmiş bir sosyal hizmet ve yardım ağı ve kurumsal yapısı oluşturulacak	ÇSGB	12 ay

İçinde bulunduğumuz yıl AKP'nin altıncı yılıdır. Taahhüt edilenlerin, yapacağız denilenlerin hiçbirini yapılmamıştır. AKP yapacağım dediklerini yapamaz konumda olup inandırıcılığı bulunmamaktadır. Yapıyorum diye ortaya konulanlar da sosyal devletin ulaştığı aşamadan geriye gidilmesinden başka bir şey değildir.

1.2. Usul Yönünden

1.2.1. 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu Yönünden

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 14 üncü maddesine göre sosyal güvenliğe yönelik kanun tasarılarında en az yirmi yıllık aktüeryal hesaplara yer verilmesi gerekmektedir. Hükümetin getirmiş olduğu Tasarıda ise bu hesaplara yer verilmemiştir. Usule yönelik olarak yaptığımız uyarı üzerine Tasarının tümüne yönelik görüşmelerden sonra aktüeryal hesaplara ilişkin olarak Sayın Bakan tarafından Komisyon bilgilendirilmiştir. Bilgilendirmede 2075 yılına kadar çeşitli projeksiyonlar verilmişse de Kanun'un öngördüğü 20 yıllık ayrıntılı bilgi verilmemiştir. Ayrıca projeksiyonlarda TÜİK'in Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi ile tespit ettiği nüfus değil, önceki sayımda tespit edilen nüfus kullanılmıştır.

1.2.2. Anayasa Hükümleri ve Anayasa Mahkemesi Kararı Yönünden (Tasarı'nın Anayasa'ya Uygunluğu Sorunu)

31.5.2006 tarihli ve 5510 sayılı Kanunun çeşitli maddeleri Anayasa Mahkemesi'nce (AYM) iptal edilmiştir. İptale ilişkin 30.12.2006 tarihli ve 2006/111 Esas, 2006/112 Karar sayılı Karardaki bazı gerekçeler yerine getirilmemiştir. Bu nedenle Tasarı'nın Anayasa'ya aykırılık sorunu devam etmektedir.

İptal kararının gerekçelerinden bir tanesi 5510 sayılı Kanunla oluşturulan sosyal güvenlik sisteminin memurlar ve diğer kamu görevlileri ile diğer sigortalılar arasında fark gözetmemiş olmasıdır. Anayasa Mahkemesi bu konuya ilişkin iptal kararını şu gerekçelere dayandırmıştır.

“Sosyal güvenlik, bireylerin istek ve iradeleri dışında oluşan sosyal risklerin, kendilerinin ve geçindirmekle yükümlü oldukları kişilerin üzerlerindeki gelir azaltıcı ve harcama artırıcı etkilerini en aza indirmek, ayrıca sağlıklı ve asgari hayat standardını güvence altına alabilmektir. Bu güvencenin gerçekleştirilebilmesi için sosyal güvenlik kuruluşları oluşturularak, kişilerin yaşlılık, hastalık, malûllük, kaza ve ölüm gibi sosyal risklere karşı asgari yaşam düzeylerinin korunması amaçlanmaktadır.

Anayasa'nın 5. maddesinde, “İnsanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli koşulları hazırlamaya çalışmak” devletin temel amaç ve görevleri arasında sayılmış olup, bu kapsam içinde kişileri mutlu kılmak, onların hayat mücadelesini

kolaylaştırmak, insan haysiyetine yaraşır onurlu bir hayat sürdürmelerini sağlamak gibi hususların da yer aldığı kuşkusuzdur.

Kişilere sağlanan bu anayasal güvencelerin yaşama geçirilebilmesi için Devlet tüm çalışanlara sosyal güvenlik hakkını sağlamak ve bunun için gerekli önlemleri almakla yükümlüdür. Ancak, bu doğrultuda düzenlemeler yapılırken, sosyal güvenlik hakkından yararlanacak olanların hukuksal konumları gözetilerek aynı statüde bulunmayanların bu statülerinin gerekli kıldığı kurallara bağlı tutulmaları Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen kanun önünde eşitlik ilkesinin doğal bir sonucudur. Bu ilke, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki zellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

Çalışma yaşamında kimilerinin hukuksal konumlarından kaynaklanan değişik kurallara bağlı tutulmaları, diğer çalışanlardan ayrıcalıklı duruma getirilmeleri anlamına gelmez. Yaptıkları işin özelliği nedeniyle aynı kurallara bağlı tutulamayanlar için de koşut düzenlemeler getirilerek ekonomik ve mali haklar yönünden eşitlik sağlanabilir.

Bu durumda, 5510 sayılı Yasa kapsamında bulunan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile diğer sigortalıların aynı hukuksal konumda bulunup bulunmadıklarının saptanması Anayasal denetim yönünden önem taşımaktadır.

Anayasa'nın 128. maddesinde Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görüleceği, memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği belirtilerek, memurlar ve diğer kamu görevlileri maddede sayılan özlük hakları bakımından yasal güvenceye kavuşturulmuştur.

Anayasa Mahkemesi'nin önceki kararlarında da belirtildiği gibi, memur statüsü ile emekli statüsü arasında organik bir bağ bulunduğundan memur statüsünde yapılan

değişiklikler doğal olarak emekli statüsünde de etkisini göstermektedir. Bu nedenle memurun sosyal güvenlik haklarından biri olarak emeklilik de Anayasa'nın 128. maddesinde belirtilen memurların ve diğer kamu görevlilerinin "diğer özlük işleri" kapsamında aynı yasal güvence içindedir.

Kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri yürüten Devlet memurlarının hukuki rejimi çağdaş personel hukukuna uygun olarak sınıflandırma, kariyer ve liyakat esaslarına dayanmaktadır. Devlet memurları, görevlerinin gerektirdiği niteliklere ve mesleklerine göre sınıflara ayrılmakta, kariyerlerine, yürüttükleri hizmet için gerekli bilgilerine ve yetiştirme şartlarına uygun biçimde, sınıflarında en yüksek derecelere kadar ilerleme imkanı sağlamaktadır. Kamu hizmetlerine alınmada ve görevde yükselmeye ise kamu personelinin nitelikleri, başarıları, işe bağlılıkları gibi liyakat ölçütleri dikkate alınmaktadır. Ayrıca, memurlar ve diğer kamu görevlileri atama işlemiyle idarenin tek tarafı olarak idare hukuku esaslarına göre önceden nesnel kurullarla belirlediği statü içine girmekte ve kamu gücünü kullanma yetkisine sahip bulunmaktadır. Bunlara üstlendikleri kamu hizmetinin karşılığı olarak Devlet bütçesinden maaş, ücret, ödenek gibi isimler altında ödeme yapılmaktadır.

Memurlar ve diğer kamu görevlilerinin hukuksal konumlarından kaynaklanan özellikleri, Anayasa kurallarına da yansımış, Anayasa'nın 51. maddesinde işçi niteliği taşımayan kamu görevlilerinin bu alandaki haklarının kapsam, istisna ve sınırlarının düzenlenmesinin gördükleri hizmetin niteliğine uygun olarak kanunla yapılması öngörülmüş, 53. maddesinde kamu görevlilerine ilişkin toplu görüşmelerle ilgili son karar Bakanlar Kurulu'nun takdirine bırakılmış, 54. maddesinde grev hakkı yalnız işçilere tanınmış; 68. maddede sayılan kamu görevlileri için siyasi partilere üye olma yasağı getirilmiş, 70. maddede kamu hizmetlerine girme hakkına yer verilmiş, 76. maddede belirlenen kamu çalışanlarının görevlerinden çekilmedikçe aday olmalarına ve milletvekili seçilmelerine izin verilmemiş, 129. maddede memurların ve diğer kamu görevlilerinin yetkilerini kullanırken işledikleri kusurlardan doğan tazminat davalarının kendilerine rücu edilmek kaydıyla ancak idareye karşı açılacağı, ceza kovuşturmasının ise kanunla belirlenen istisnalar dışında kanunun göstereceği merciin iznine bağlı olduğu belirtilmiştir. Anayasa'da ayrıca Cumhurbaşkanı, yasama organı üyeleri, bakanlar, yükseköğretim kurumları üyeleri, hakim ve savcılar, yüksek mahkeme üyeleriyle ilgili özel düzenlemeler öngörülmüştür.

Kamu kesimi için özlük hakları olarak değerlendirilen sosyal güvenlik kapsamındaki haklar da Anayasa'nın 128. maddesinde belirtilen diğer haklar gibi

kamu hukuku kurallarına bağılı olmasına karşın, işçi ile işveren arasındaki hak ve yükümlülükler tarafların özgür iradesi ile belirlenen iş hukuku alanına giren sözleşmelere dayanır. Bu bağlamda, bir hizmet sözleşmesine dayanarak bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılan işçiler ile bağımsız çalışanların zorunlu ve isteğe bağılı olarak sosyal güvenlikleri de öteden beri memur ve diğer kamu görevlilerinden farklı olarak prim esasına dayalı sigorta sistemiyle sağlanmaktadır. Prim ise, yasanın kendilerine karşı güvence sağladığı sosyal risklerden birinin gerçekleşmesi halinde yapılacak sigorta yardımlarıyla kurum yönetim giderlerinin karşılığı olarak sigortalı ve işverenden, sigortalının kazancının veya basamak göstergesinin belli bir yüzdesi üzerinden alınan parayı ifade etmektedir. İşçi statüsündeki sigortalılar çalışmalarında İş Kanunu'na, kendi nam ve hesabına çalışanlar ise 1479 sayılı Yasa'ya tabi oldukları için, bunların sosyal güvenlik haklarındaki prime dayalı sigorta esas, özel sigortaya benzer bir nitelik de taşımaktadır.

Tarihi süreç içinde geçmişi "sosyal sigorta"dan çok daha eskilere dayanan ve memurların sosyal güvenlik hakkının en önemli güvencesi olan emekli maaşı, önceki hizmetler de gözetilerek verildiğinden, devletin mali olanaklarının yeterliliği ve adil ölçüler içinde görevlerinin niteliğine uygun olmalıdır. Hukuk sistemimizde de bugüne kadar emekli maaşının hesaplanmasında, belirtilen özellikler dikkate alınarak hizmet süresi, yaş, görevin önemi, alınan ve alınmakta olan maaşlar ve kesenekler gibi unsurların etkili olduğu görülmektedir.

Yasa koyucunun Anayasa'nın 7. maddesi uyarınca sahip olduğu genel düzenleme yetkisi kapsamında bulunan konuların, 128. maddede özel olarak vurgulanarak yasa ile yapılmasının Anayasa buyruğu haline getirilmesi, Devletin en temel işlevlerinden olan kamu hizmetinin görülmesindeki yeri tartışmasız olan kamu görevlileri için statülerine, yaptıkları görevin gereklerine uygun, emeklileri için de önceki statüleri ile uyumlu ayrı yasal düzenleme yapılmasını gerekli kılmaktadır. Ancak, düzenlemenin aynı hukuksal konumda bulunmayanların bu özelliklerini ve farklılıklarını yansıtmak koşuluyla aynı veya başka bir yasa içinde yapılması hususu kuşkusuz yasa koyucunun takdiri içindedir.

Bu durumda, sosyal güvenlik hakkının yansımalarından biri olan emekli maaşının, sigorta esasına göre ödenen yaşlılık aylığı ile benzerlikleri bulunsa da amacı ve özellikleri bakımından önemli farklılıklar gösterdiği bir gerçektir. Bu farklılıklarına karşın emekli maaşının hesaplanmasında da yaş, hizmet süresi ve emeklilik kesenekleri gibi hususların belirleyici olması doğaldır.

Yasa koyucunun, memurlara ödenecek emekli maaşı ile diğer çalışanlara ödenecek yaşlılık aylığının hesaplanmasında, bunların benzerliklerini ve farklılıklarını dikkate alarak, aktüeryal dengeleri bozmadan düzenlemeler yapması olanağı bulunduğu ve bu konudaki takdirin ise kendisine ait olduğu açıktır.

Belirtilen nedenlerle, 5510 sayılı Yasa'da, aynı hukuksal konumda bulunmayan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile bunlar dışında kalan sigortalıların yukarıda belirtilen özellikleri gözetilmeksizin aynı sisteme bağlı tutulması, Anayasa'nın 2., 10. ve 128. maddelerine aykırıdır. "

Tasarı Anayasa Mahkemesi'nin memurlar ve diğer kamu görevlileri ile ilgili iptal kararının gerekçelerini karşılamış değildir. Halen sistemde olan memurlar ve diğer kamu görevlilerinin kazanılmış hakları korunurken Tasarı'nın yasalaşıp yürürlüğe girmesinden sonra sisteme girecek memurlar ve diğer kamu görevlileri ile diğer sigortalılar arasında Anayasa Mahkemesi'nin işaret ettiği farklılık düzenlemelere yansıtılmamıştır. Oysa sorun, kazanılmış haklar sorunu değildir. Anayasa Mahkemesi iptal kararında bu konuyu kazanılmış haklar sorunu olarak görmemektedir.

Bu nedenle Tasarı'nın memurlar ve diğer kamu görevlilerine yönelik anılan düzenlemesi Anayasa'ya aykırıdır.

2. TASARI MADDELERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1. Maddeler İtibarıyla Değerlendirme

AKP ne yapmak istiyor?	CHP neyi öneriyor?
Tasarı Madde 1 (5510 sayılı Kanun Madde 3) TASARIYLA EMEKLİ AYLIKLARININ HESAPLANMASINDA TÜFE ARTIŞI YANINDA MİLLİ GELİRDEKİ ARTIŞIN YÜZDE 30'UNUN DİKKATE ALINMASI ÖNGÖRÜLÜYOR.	EMEKLİ AYLIKLARININ HESAPLANMASINDA TÜFE ARTIŞI YANINDA MİLLİ GELİRDEKİ ARTIŞI KARŞILAYACAK DÜZEYDE PAY VERİLMELİDİR. Gerekçe: 5510 sayılı Yasa, emekli olanların aylıklarının hesaplanmasında TÜFE artışının sadece yarısının yansıtılmasını öngörmekte idi. Anayasa Mahkemesi, güncelleme katsayısı başlığı altında yer alan düzenlemeyi sosyal devlet ilkesine aykırı görerek iptal etmişti. Anayasa Mahkemesi iptal gerekçesinde: "TÜFE değişim oranının yarısı ile kuralda belirtilen şekilde Türkiye'deki bütün sigortalıların prim tahakkuklarına göre hesaplanacak ortalama prime esas günlük kazancın esas alınması, büyüyen ekonomiden bireye düşecek refah payının gözetilmemesi ve formüldeki

	<p>katsayının eksi çıkması olasılığına karşı asgari bir sınırın da öngörülmemesi sosyal devlet ve sosyal güvenlik ilkeleri ile bağdaşmaz” deniliyordu. Yeni düzenlemede Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçeleri kısmen dikkate alınmış. Yeni düzenlemeye göre: GSYİH artış oranının yüzde 30’unun yansıtılması ve gelişme hızının eksi olduğu yıllarda bu değerın sıfır olarak alınması öngörülmüştür. Yani emeklilere ekonomik büyümeden verilen pay, büyümenin bırakalım tamamını yarısı bile değildir. Bunun anlamı emeklilerin gelecek yıllar içinde fakirleşmesidir. Oysa, 5510 sayılı Yasadan önceki mevzuattaki güncelleme yönteminde refah payının yüzde 100’ü aylıkların hesabına yansımaktaydı. Yoksulluk sınırı altında yaşayan emeklilerin refah artışından yararlanmasını engelleyecek düzenlemeler sosyal devlet anlayışı ile bağdaşmaz.</p>
<p>SİGORTALININ EVLİ OLMAYAN, SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINA TABİ OLARAK ÇALIŞMAYAN, BU KURUMLARDAN GELİR VEYA AYLIK ALMAYAN KIZ ÇOCUKLARININ SAĞLIK YARDIMLARININ 18 YAŞINI, ORTAÖĞRETİMDE 20, YÜKSEKÖĞRETİMDE İSE 25 YAŞINI DOLDURDUĞUNDA KESİLMESİ ÖNGÖRÜLÜYOR.</p> <p>Tasarı Madde 1 (5510 sayılı Kanun Madde 3)</p>	<p>SİGORTALININ EVLİ OLMAYAN, SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINA TABİ OLARAK ÇALIŞMAYAN, BU KURUMLARDAN GELİR VEYA AYLIK ALMAYAN KIZ ÇOCUKLARI, HANGİ YAŞTA OLURLARSA OLSUNLAR SAĞLIK YARDIMLARINDAN YARARLANABİLMELİDİR.</p> <p>Gerekçe: 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa göre sigortalının 18 yaşını, ortaöğretimde 20 yaşını, yükseköğretimde ise 25 yaşını doldurmamış çocukları ve yaşları ne olursa olsun çalışamayacak derecede malul erkek çocukları ile evli olmayan, sosyal güvenlik kurumlarına tabi olarak çalışmayan, bu kurumlardan gelir veya aylık almayan kız çocukları sağlık yardımından yararlanmaktadırlar. Tasarısı sigortalının 18 yaşını, ortaöğretimde 20 yaşını, yükseköğretimde ise 25 yaşını doldurmamış çocukları ve yaşları ne olursa olsun çalışamayacak derecede malul erkek çocuklarının sağlık yardımından yararlanabilmesi için bunların evli olmaması yönündeki 506 sayılı Kanunun şartlarını muhafaza etti. Ancak evli olmayan, sosyal güvenlik kurumlarına tabi olarak çalışmayan, bu kurumlardan gelir veya aylık almayan kız çocukların sağlık yardımları 18, 20, 25 yaşlarını doldurdıklarında kesilecek. Kanun Tasarısıyla Yasanın yürürlüğe girdiği tarihten önceki mevzuat gereğince sigortalının sağlık yardımlarından yararlanmakta olan kız çocuklarına, durumlarında değişiklik oluncaya kadar, genel sağlık sigortasından da yararlanma imkanı verilmektedir. Yani eskilerin kazanılmış hakkı korunuyor ama yeniler bu haktan mahrum kılınıyor.</p>
<p>SOSYAL GÜVENLİK KURULUŞLARININ PRİM TOPLAMAKTA ZORLANDIĞI KESİMLER SİSTEM DIŞINA ÇIKARILYOR.</p> <p>Tasarı Madde 2 (5510 sayılı Kanun Madde 4)</p>	<p>SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİNİN KAPSAMI DARALTI LMAMALI, AKSİNE OLABİLDİĞİNCE GENİŞLETİLMELİDİR.</p> <p>Gerekçe: İlk kez bu Tasarı ile emeklilik sigortası açısından sosyal güvenlik alanı daraltılmaktadır. Sadece bu yaklaşım bile, AKP’nin sosyal devlet anlayışını açıkça ortaya koyuyor. Örneğin, Ev</p>

	<p>hizmetlerinde çalışanlar (ücretle ve sürekli olarak çalışanlar hariç), sosyal güvenlik sisteminin dışına çıkarılmaktadır. Ev hizmetlerinde çalışanların genellikle “kadınlar” olduğu dikkate alındığında bunun önemi ve Tasarı’nın kadına bakışı ortaya çıkmaktadır.</p>
<p>BU KANUNUN YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNDEN SONRA GÖREVE BAŞLAYAN MEMUR VE DİĞER KAMU GÖREVLİSİ STATÜSÜNDEKİ SÖZLEŞMELİLER DE SİGORTALI SAYILIYOR VE MEMURLARLA SÖZLEŞMELİ PERSONEL, KENDİLERİ DİŞINDAKİ SİGORTALILARLA AYNI SİSTEME BAĞLI TUTULUYOR..</p> <p>Tasarı Madde 2 (5510 sayılı Kanun Madde 4)</p>	<p>MEMUR VE DİĞER KAMU GÖREVLİLERİ ANAYASA MAHKEMESİ KARARI DOĞRULTUSUNDA KENDİLERİ DİŞINDAKİ SİGORTALILARLA AYNI SİSTEME BAĞLI TUTULMAMALIDIR.</p> <p>Gerekçe: Anayasa Mahkemesinin 5510 sayılı Yasa ile ilgili iptal kararının gerekçesinde aynen şöyle denilmekte idi: “Devletin en temel işlevlerinden olan kamu hizmetinin görülmesindeki yeri tartışmasız olan kamu görevlileri için statülerine, yaptıkları görevin gereklerine uygun, emeklileri için de önceki statüleri ile uyumlu ayrı yasal düzenleme yapılmasını gerekli kılmaktadır. Ancak düzenlemenin aynı hukuksal konumda bulunmayanların bu özelliklerini ve farklılıklarını yansıtmak koşuluyla aynı veya başka bir yasa içinde yapılması kuşkusuz yasa koyucunun takdiri içindedir. 5510 sayılı Yasada aynı hukuksal konumda bulunmayan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile bunlar dışında kalan sigortalıların yukarıda belirtilen özellikleri gözetilmeksizin aynı sistemi bağlı tutulması Anayasanın 2, 10, ve 128. maddelerine aykırıdır.” Anayasa Mahkemesi, maddedeki düzenlemeyi memurlar ve diğer kamu görevlileri bakımından iptal ederken kazanılmış haklar bakımından değil memur statüsündekilerin diğer sigortalılarla aynı sisteme bağlı olmaması gerekliliğini ileri sürmüştür. Bu nedenle bu yasanın yürürlüğe girmesinden sonra göreve başlayanların bu yasaya göre diğer sigortalılar gibi sigortalı sayılması Anayasaya aykırıdır.</p>
<p>EMZİRME ÖDENEĞİNİN BİR DEFAYA MAHSUS OLARAK ÖDENMESİ ÖNGÖRÜLDÜĞÜ GİBİ ÖDEME ŞARTLARI AĞIRLAŞTIRILYOR.</p> <p>Tasarı Madde 10 (5510 sayılı Kanun Madde 16)</p>	<p>EMZİRME ÖDENEĞİ, DOĞUMDAN SONRAKİ ALTI AY SÜRESİNCE ÖDENMELİDİR.</p> <p>Gerekçe: 5510 sayılı Kanunun az sayıdaki olumluluklarından birisi, sigortalı kadına veya sigortalı olmayan karısının doğum yapması nedeniyle sigortalı erkeğe doğumdan sonraki altı ay süresince her ay doğum tarihinde geçerli olan asgari ücretin üçte biri tutarında emzirme ödeneği verilmesi öngörülmesiydi. Tasarı altı aylık ödemeyi kaldırıp bir defalık ödeme getiriyor. Ayrıca, doğumdan önceki bir yıl içinde en az 120 gün kısa vadeli sigorta primi ödenmiş olması şartı getiriliyor.</p>
<p>GEÇİCİ İŞ GÖREMEZLİK ÖDENEĞİNİN TUTARI, YATARAK TEDAVİLERDE GÜNLÜK KAZANCIN YARISI, AYAKTA TEDAVİDE GÜNLÜK KAZANCIN ÜÇTE İKİSİ OLARAK BELİRLENİYOR.</p>	<p>GEÇİCİ İŞ GÖREMEZLİK ÖDENEĞİ, HİÇ BİR ŞART KOŞULMADAN ÖDENMELİ VE YATARAK TEDAVİLER DAHİL GÜNLÜK KAZANCIN ÜÇTE İKİSİNDEN AZ OLMAMALIDIR.</p>

<p>AYRICA, İŞ GÖREMEZLİĞİN BAŞLADIĞI TARİHTEN ÖNCEKİ BİR YIL İÇİNDE EN AZ 90 GÜN KISA VADELİ SİGORTA PRİMİ YATIRILMASI KOŞULU ÖNGÖRÜLÜYOR.</p> <p>Tasarı Madde 11 (5510 sayılı Kanun Madde 18)</p>	<p>Gerekçe: Geçici iş göremezlik ödeneği, hastalık nedeniyle çalışamayan sigortalının çalışmadığı sürede asgari ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için sosyal güvenlik sistemine konulan bir haktır. Bu hakkın 90 gün prim ödeme şartına bağlanması ve yatarak tedavide ödenecek tutarın düşürülmesi, hastalananlar bakımından bir hakkın kullanılmasını sınırlamaktır.</p>
<p>MALULLÜK AYLIĞI BAĞLANABİLMESİ İÇİN EN AZ 10 YILLIK SİGORTALILIK SÜRESİNİ DOLDURMUŞ OLMA VE EN AZ 1800 GÜN PRİM ÖDEME KOŞULLARI ARANIYOR.</p> <p>SÜREKLİ İŞ GÖREMEZLİK GELİRİNİN, PRİME ESAS GÜNLÜK KAZANÇ ALT SINIRININ OTUZ KATININ YÜZDE 70'İNDEN AZ OLAMAYACAĞI ŞEKLİNDEKİ MEVCUT UYGULAMA KALDIRILYOR.</p> <p>İŞGÖREMEZLİK DERESESİNE GÖRE ÖDEME YAPILMASI ÖNGÖRÜLÜYOR.</p> <p>Tasarı Madde 14 (5510 sayılı Kanun Madde 26)</p>	<p>MALULLÜK AYLIĞI BAĞLANABİLMESİ İÇİN EN AZ 5 YILLIK SİGORTALILIK SÜRESİNİ DOLDURMUŞ OLMAK VE EN AZ 900 GÜN PRİM ÖDEMEK YETERLİ SAYILMALI.</p> <p>İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI NEDENİYLE GELİR BAĞLANMASINDA ALT SINIR KALDIRILMAMALI.</p> <p>Gerekçe: 5510 sayılı Kanun'la getirilmiş olan bu düzenleme Tasarı'yla muhafaza ediliyor. Çalışma yaşamında uğradığı hastalık, iş kazası veya meslek hastalığı nedeniyle çalışma gücünü kaybeden vatandaşlarımız da toplumun korunmaya muhtaç bireyleridir. Bunlara bağlanacak gelirlere alt sınır uygulaması kaldırılmamalıdır. Alt sınır uygulaması kaldırılırsa, iş kazası sonucu örneği yüzde 25 oranında işgöremez duruma gelen bir sigortalıya yürürlükteki mevzuata göre bağlanabilen gelir tutarına Kanun yürürlüğe girdikten sonra hak kazanılabilmesi için sigortalının yüzde 62 oranında iş göremez duruma gelmiş olması gerekecek.</p>
<p>İŞÇİLER İÇİN PRİM ÖDEME GÜN SAYISI, 7000 GÜNDEN AŞAMALI OLARAK 9000 GÜNE ÇIKARILYOR.</p> <p>Tasarı Madde (5510 sayılı Kanun Madde 28)</p>	<p>İŞÇİLER İÇİN PRİM ÖDEME GÜN SAYISI 7.000 GÜN OLARAK KALMALIDIR.</p> <p>Gerekçe: 5510 sayılı Kanun prim ödeme gün sayısını 9000 güne çıkarmıştır. İşçiler için prim ödeme gün sayısının 9000 güne çıkarılması, istihdam olanaklarının kısıtlılığı ile iş gücüne katılma oranının düşüklüğüne rağmen işsizlik oranının yüksekliği dikkate alınırca ağırdır. İşsizlik ve kayıt dışı istihdam sorunlarına çare bulunmadan prim ödeme gün sayısının 9000'e yükseltilmesi sürekli çalışma olanağı bulamayan işçilerin hiç bir zaman emekli olamaması sonucunu doğuracaktır. Emeklilik yaşının da 65'e yükseltildiği göz önünde tutulursa, prim ödeme gün sayısındaki artışın sosyal barışı bozacağı açıktır.</p>
<p>AKP DİYOR Kİ: "2036 YILINA KADAR EMEKLİLİK YAŞI DEĞİŞMEYECEK. KADINLAR 58, ERKEKLER 60 YAŞINDA EMEKLİ OLACAK."</p> <p>Tasarı Madde</p>	<p>5510 SAYILI KANUN'UN 28 İNCİ MADDESİYLE YAPILAN DÜZENLEMELER KARŞISINDA "2036 YILINA KADAR EMEKLİLİK YAŞI DEĞİŞMEYECEK" SÖZÜ DOĞRU DEĞİLDİR: 1.1.2008 TARİHİNDEN SONRA ÇALIŞMAYA BAŞLAYANLARDAN BİR BÖLÜMÜ İSTESELER DE 65 YAŞINDAN ÖNCE EMEKLİ OLAMAYACAKLAR.</p>

<p>(5510 sayılı Kanun Madde 28)</p>	<p>Gerekçe: Mevcut uygulamada: emeklilik yaşı; memur, SSK'lı ve Bağ-Kur'lu kadınlarda 58, erkeklerde 60'tır. Bu Kanun yürürlüğe girdikten sonra ilk kez sigortalı olanların emeklilik yaşı ise 2036 yılından itibaren kademeli olarak artacak ve 2048 yılında 65'e ulaşacaktır. Ancak Tasarı'nın yasalaşmasıyla Yasa'nın yürürlük tarihinden sonra çalışmaya başlayan ve çalışmaya başladığı tarihte kadın ise en az 30 yaşını, erkek ise en az 32 yaşını doldurmamış olanların 2036 yılından önce 58-60 yaşlarını doldurmaları mümkün olmadığından, genç yaşta çalışmaya başlayan sigortalıların emekli olabilmesi için 2036 yılından itibaren kademeli olarak yükselen emeklilik yaşlarını doldurmaları gerekecek ve bunların büyük bölümü 65 yaşından önce emekli olamayacaktır. Dolayısıyla kadınlar için 58, erkekler için 60 olan emeklilik yaşının 2036 yılına kadar değişmeyeceği iddiası doğru değildir.</p>
<p>5510 SAYILI KANUN'UN 28 İNCİ MADDESİNDE YAPILAN DÜZENLEMEYLE ÖZÜRLÜ SİGORTALILARA YAŞLILIK AYLIĞI BAĞLANABİLMESİ İÇİN PRİM ÖDEME GÜN SAYISI VE SİGORTALI OLMA SÜRESİ ARTIRILYOR.</p> <p>Tasarı Madde (5510 sayılı Kanun Madde 28)</p>	<p>ÖZÜRLÜ SİGORTALILARA YAŞLILIK AYLIĞI BAĞLANMASININ ŞARTLARI AĞIRLAŞTIRILMAMALIDIR.</p> <p>Gerekçe: Özürüleri, toplumun korunmaya muhtaç bireyleridir. Sosyal güvenlik açıklarının azaltılması amacıyla, bunların mevcut haklarının kaldırılması ya da geriye götürülmesi sosyal devlet anlayışı ile bağdaşmaz. Yürürlükten kaldırılan 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa göre; birinci derecede özürlü olan sigortalılar 15 yıldan beri sigortalı olmak ve 3600 gün prim ödemek, ikinci derecede özürlü olan sigortalılar 18 yıldan beri sigortalı olmak ve 4000 gün prim ödemek, üçüncü derecede özürlü olan sigortalılar ise 20 yıldan beri sigortalı olmak ve 4400 gün prim ödemek suretiyle yaşlılık aylığına hak kazanabiliyordu. Kanun Tasarısına göre; çalışma gücündeki kayıp oranı yüzde 50-59 arasında olanlar en az 16 yıldan beri sigortalı olmak ve en az 4320 gün prim ödemiş olmak, çalışma gücündeki kayıp oranı yüzde 40-49 arasında olanlar en az 18 yıldan beri sigortalı olmak ve en az 4680 gün prim ödemiş olmak koşullarıyla yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanabilecektir. Ancak ilk kez Yasa'nın yürürlüğünden sonraki yıl içinde çalışmaya başlayacak ve çalışma gücündeki kayıp oranı yüzde 50-59 arasında olanlar 3700 gün, çalışma gücündeki kayıp oranı yüzde 40-49 arasında olanlar 4100 gün prim ödediklerinde yaşlılık aylığı bağlanması için gerekli prim ödeme gün sayısı şartını yerine getirmiş sayılacaktır. Söz konusu kimselerden ilk defa 1.1.2009 tarihinden itibaren sigortalı olacakların yaşlılık aylığına hak kazanabilmesi için ise, 4320 ve 4680 güne ulaşınca kadar 3700 ve 4100 güne her takvim yılı başında 100 gün eklemek suretiyle bulunacak prim ödeme gün sayılarını doldurmuş olmaları gerekmektedir.</p>
<p>İŞÇİ, ESNAF VE MEMUR İÇİN EMEKLİ AYLIĞI</p>	<p>MEVCUT SİSTEMDE EMEKLİ AYLIĞI BAĞLAMA</p>

<p>BAĞLAMA ORANI YÜZDE 2'YE DÜŞÜRÜLÜYOR. YAŞLILIK AYLIĞI ORANININ, PRİM ÖDEME GÜN SAYISINA BAĞLI OLARAK HER ŞARTTA YÜZDE 90 ORANINI GEÇMEMESİ ESASI GETİRİLİYOR.</p> <p>Tasarı Madde 17 (5510 sayılı Kanun Madde 29)</p>	<p>ORANI SSK'LILAR VE BAĞ-KUR'LULARDA PRİM ÖDENEN HER 360 GÜN İÇİN YÜZDE 2,6 MEMURLARDA YÜZDE 3 TÜR. EN AZINDAN BU ORANLAR KORUNSUN. 9000 GÜNDEN FAZLA PRİM ÖDEYEN SİGORTALILARA BAĞLANAN YAŞLILIK AYLIĞININ ORANI, PRİM ÖDEME GÜN SAYISINA BAĞLI OLARAK BUGÜN OLDUĞU GİBİ YÜZDE 100 ORANINA ULAŞABİLMELİDİR. AKSİ TAKDİRDE EMEKLİLER ZAMAN İÇİNDE YOKSULLAŞACAKTIR.</p> <p>Gerekçe: Mevcut sistemde emekli aylığı bağlama oranı SSK'lılar ve Bağ-Kur'lularda prim ödenen her 360 gün için yüzde 2,6 memurlarda yüzde 3 tür. 5510 sayılı Kanunda primi ödenen her 360 gün için 2015 yılına kadar yüzde 2.5, 2016 yılı başından itibaren yüzde 2 uygulanması öngörülmüştü. Tasarı ile primi ödenmiş her 360 günün aylık bağlama oranı doğrudan yüzde 2'ye düşürüldü. Yürürlükten kaldırılan 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa göre; 9000 gün prim ödeyen sigortalılara bağlanan yaşlılık aylığının oranı yüzde 65 olmakta, prim ödeme gün sayısına bağlı olarak aylık bağlama oranı yüzde 100'ü aşabilmektedir. (506/61) (Bağ-Kur'da da aynı uygulama var Emekli Sandığı'nda aylık bağlama oranı yüzde 75, ancak oran yüzde 100'ü geçemiyor). Yasa Tasarisına göre, aylık bağlama oranı sigortalının prim ödeme süresinin her 360 günü için yüzde 2 uygulanmak suretiyle hesaplanacağından ilk kez bu Yasanın yürürlüğe girdiği tarihten sonra işe başlayan ve 9000 günlük prim ödeme süresini doldurarak emekli olan sigortalıların yaşlılık aylığı bağlama oranı yüzde 50 olacak ve aylık bağlama oranı hiçbir şekilde yüzde 90'ı geçemeyecektir. Yeni yasanın yürürlük tarihinden önce sigortalı olanlara yaşlılık aylığı bağlanmasında Kanunun yürürlük tarihinden önceki prim ödeme sürelerine yürürlükten kaldırılan oran, bu tarihten sonraki sürelerle ise yeni oran uygulanacağından, yürürlük tarihinden önce on yıldan (3600 gün) az prim ödemiş olan SSK ve Bağ-Kurluların aylık bağlama oranları da yüzde 65'in altına düşecektir. (5510 Geçici Madde 2) Aylık bağlama oranlarının düşürülmesi, yoksulluk sınırının altında olan emekli aylığı tutarlarının daha da aşağı çekilmesi sonucunu doğurur ki, bu durum, sosyal devlet anlayışına aykırıdır.</p>
<p>YAŞLILIK AYLIĞI BAĞLANANLARDAN ÇALIŞMAYA DEVAM EDENLER VEYA SONRADAN ÇALIŞMAYA BAŞLAYANLARDAN ESNAF VE SANATKARLARIN EMEKLİ AYLIKLARININ YÜZDE 15'İNİN SOSYAL GÜVENLİK DESTEK PRİMİ OLARAK KESİLMESİ; İŞÇİLERİN İŞE KISA VE UZUN VADELİ SİGORTA KOLLARI İLE GENEL SAĞLIK SİGORTASI PRİMLERİ DÜZEYİNDE PRİM ÖDEMESİ ÖNGÖRÜLÜYOR. BUNA GÖRE EMEKLİ OLAN İŞÇİLERİN YENİDEN ÇALIŞMALARI HALİNDE ÖDEYECEKLERİ PRİM,</p>	<p>YAŞLILIK AYLIĞI BAĞLANANLARDAN ÇALIŞMAYA DEVAM EDENLER VEYA SONRADAN ÇALIŞMAYA BAŞLAYANLAR KISA OLMAYACAK BİR GEÇİŞ DÖNEMİ İÇİN YÜZDE 10 DÜZEYLERİNDE, DÜŞÜK ORANLARDA SOSYAL GÜVENLİK DESTEK PRİMİ ÖDEMELİDİR. GEÇİŞ DÖNEMİNDE SİSTEMİN GELİRLERİ ARTIRILARAK EMEKLİ AYLIKLARI EMEKLİLİKTEN SONRA ÇALIŞMAYA İHTİYAÇ KALMAYACAK ÖLÇÜDE YÜKSELTİLMELİDİR.</p> <p>Gerekçe: Halen SSK'lılar yüzde 30 oranında sosyal güvenlik destek primini ödemek suretiyle emekli</p>

<p>ÇALIŞTIKLARI İŞE GÖRE YÜZDE 31 - YÜZDE 36,5'İ ORANINDA</p> <p>OLACAKTIR. BAĞIMSIZ ÇALIŞANLAR İÇİN TESPİT EDİLMİŞ OLAN YÜZDE 15'LİK ORAN GEÇİCİ 14 ÜNCÜ MADDEYE GÖRE KANUNUN YÜRÜRLÜĞE GİRDİĞİ YILDA YÜZDE 12 OLARAK UYGULANACAK VE HER YIL 1 PUAN ARTIRILARAK YÜZDE 15'E ULAŞACAKTIR.</p> <p>Tasarı Madde 18 (5510 sayılı Kanun Madde 30)</p>	<p>aylığı kesilmeksizin çalışabiliyor. Bağ-Kur'lu olup yaşlılık aylığı bağlananlardan çalışmaya devam edenler veya sonradan çalışmaya başlayanlar yaşlılık aylıklarının yüzde 10'u tutarında, Emekli Sandığı ya da Sosyal Sigortalar Kurumundan emekli olup Bağ-Kur'a tabi çalışanlar da on ikinci gelir basamağının yüzde 10'u oranında sosyal güvenlik destek primini ödemek suretiyle emekli aylığı kesilmeksizin çalışabiliyorlar. Memur emeklileri ise kanunda yazılı özel haller dışında kamu kuruluşlarında emekli aylığı kesilmeden çalışmıyor. Tasarı ile getirilen hükümlere göre, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sigortalı olanlar, malullük ve yaşlılık aylığı bağlananlar ve bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte sosyal güvenlik destek primi ödeyerek çalışmaya devam edenler hakkında sosyal güvenlik destek primi bakımından tabi oldukları mülga kanun veya tabi oldukları mevzuat hükümlerinin uygulanmasına devam edilecektir. Ancak esnaf ve sanatkarlar ile şirket ortaklığı bulunan emeklilerin sosyal güvenlik destek primi emekli aylıklarının yüzde 15'ine, bir hizmet akdiyle çalışan işçilerin yüzde 30 olan sosyal güvenlik destek primi oranı da, çalıştıkları işin tehlike derecesine göre yüzde 31 - yüzde 36,5' e yükselecektir. Sosyal güvenlik destek primi, emeklilerin çalışmasını engellemek amacıyla artırılmaktadır. Oysa, emeklinin çalışmaması için primleri artırmak yerine onu çalışmaya zorlayan koşulların iyileştirilmesi gerekir.</p>
<p>KANUNUN YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ TARİHTEN SONRA ÖLEN SİGORTALININ PRİM ÖDEME GÜNÜ 1800'DEN AZ İSE, HAK SAHİPLERİNE ÖLÜM AYLIĞININ BAĞLANMAMASI ÖNGÖRÜLÜYOR.</p> <p>Tasarı Madde 20 (5510 sayılı Kanun Madde 32)</p>	<p>SİGORTALILIK SÜRESİ BEŞ YIL, PRİM ÖDEME GÜN SAYISI 900 GÜN OLAN SİGORTALI ÖLÜRSE HAK SAHİPLERİNE ÖLÜM AYLIĞI BAĞLANMALIDIR.</p> <p>Gerekçe: 5510 sayılı Yasada ölüm aylığının bağlanması için "en az beş yıldan beri sigortalı olup toplam 900 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları priminin ödenmesi" yeterli görülmüş iken yeni düzenlemede bu Kanunun yürürlüğe gireceği tarihten sonra ölen sigortalılar için en az 1800 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları priminin bildirilmiş olması şart koşulmuştur. Hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanabilmesinin koşullarını sigortalının ölüm tarihine göre farklılaştıran yeni düzenlemeye göre, sigortalılık süresi beş yıl ve prim ödeme gün sayısı 900 gün olan sigortalı bu Kanunun yürürlük tarihinden bir gün önce ölürse hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanacak, Yasanın yürürlük tarihinden bir gün sonra ölürse hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanamayacaktır.</p>
<p>ÇALIŞMAYAN VE GELİR VEYA AYLIK BAĞLANMAMIŞ OLAN SİGORTALININ ANA VE BABASINA ÖLÜM AYLIĞI BAĞLANABİLMESİ İÇİN ASGARİ ÜCRETİN NET TUTARINDAN FAZLA GELİRLERİNİN OLMAMASI KOŞULU GETİRİLİYOR.</p>	<p>ÇALIŞMAYAN VE GELİR VEYA AYLIK BAĞLANMAMIŞ OLAN SİGORTALININ ANA VE BABASINA ÖLÜM AYLIĞI BAĞLANMALIDIR.</p> <p>Gerekçe: 5510 sayılı Kanunda; sigortalının ana ve babasına ölüm aylığı bağlanabilmesi için, çalışmaması ve gelir veya aylık bağlanmamış olması şartı aranıyordu. Bu şartların dışında, ayrıca,</p>

<p>Tasarı Madde 21 (5510 sayılı Kanun Madde 34)</p>	<p>asgari ücretin net tutarından fazla bir gelirin olmaması şartı da aranması doğru değildir. Bu düzenleme toplumda çalışmamayı, tasarruf etmemeyi teşvik edici niteliktedir.</p>
<p>SİGORTALININ 18 YAŞINI, ORTA ÖĞRENİMDE 20 YAŞINI, YÜKSEK ÖĞRENİMDE İSE 25 YAŞINI DOLDURMAMIŞ ERKEK ÇOCUKLARINA ÖLÜM AYLIĞI BAĞLANABİLMESİ İÇİN, BUNLARIN ÇALIŞMAMASI ŞARTI YANINDA KENDİ ÇALIŞMALARINA DAYALI OLARAK GELİR BAĞLANMAMIŞ OLMASI ŞARTLARI GETİRİLİYOR.</p> <p>Tasarı Madde 21 (5510 sayılı Kanun Madde 34)</p>	<p>SİGORTALININ 18 YAŞINI, ORTA ÖĞRENİMDE 20 YAŞINI, YÜKSEK ÖĞRENİMDE İSE 25 YAŞINI DOLDURMAMIŞ ERKEK ÇOCUKLARINA, BAŞKA BİR KOŞUL ARANMAKSIZIN ÖLÜM AYLIĞI BAĞLANMALIDIR.</p> <p>Gerekçe: Yeni düzenlemeye göre; erkek çocuk bu Kanun veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışıyorsa, ya da kendi çalışmalarına dayalı olarak gelir elde ediyorsa, belirtilen yaşları doldurmamış olsa dahi ölüm aylığından yararlanamayacak. Emeklinin, dulun, yetimin aylığından kesinti yapılarak, cenaze yardımını dahi zorlaştırarak, sosyal güvencükte reform yapılmaz. Sosyal güvenliğı salt aktüeryal denge düşüncesiyle oluşturmak, "sosyal devlet" ilkesini sarsaklamak anlamına gelir ki, bunu, Anayasa'nın 2 nci maddesiyle bağdaştırmak olanaksızdır.</p>
<p>ÇOCUĞU BULUNMAYAN SİGORTALININ DUL EŞİNE YÜZDE 75 ORANINDA AYLIK BAĞLANABİLMESİ İÇİN, ÇALIŞMAMASI VE KENDİ SİGORTASINA DAYALI OLARAK GELİR VEYA AYLIK BAĞLANMAMIŞ OLMASI ESASI GETİRİLİYOR. EĞER BUNLAR VARSA, AYLIK BAĞLAMA ORANI YÜZDE 50'YE DÜŞÜRÜLÜYOR.</p> <p>Tasarı Madde 21 (5510 sayılı Kanun Madde 34)</p>	<p>AYLIK BAĞLANACAK ÇOCUĞU BULUNMAYAN SİGORTALININ DUL EŞİNE ÖNCEDEN OLDUĞU GİBİ BAŞKA HİÇ BİR ŞART ARANMADAN YÜZDE 75 ORANINDA ÖLÜM AYLIĞI BAĞLANMALIDIR.</p> <p>Gerekçe: Yeni düzenlemeye göre; sigortalının dul eşine yüzde 75 oranında aylık bağlanabilmesi için, aylık bağlanacak çocuğı bulunmaması koşulunun yanında, bu Kanun veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmaması ve kendi sigortasına dayalı olarak gelir veya aylık bağlanmamış olması gerekmektedir. Eğer bunlar varsa, aylık bağlama oranı yüzde 50'ye düşecektir. Sigortalının geride bıraktığı eşini zora sokan bu uygulamaya, sosyal devlet ve sosyal güvenliğı ilkeleriyle bağdaşmayan adaletsiz bir uygulamadır.</p>
<p>İŞ KAZASI VEYA MESLEK HASTALIĞI DIŞINDA BAŞKA NEDENLERLE ÖLEN SİGORTALILARIN HAK SAHİPLERİNE CENAZE MASRAFI ÖDENEBİLMESİ İÇİN SİGORTALININ EN AZ 360 GÜN PRİM ÖDEMiŞ OLMASI KOŞULU GETİRİLİYOR. ÖDENECEK CENAZE ÖDENEĞİNİN TUTARI ASGARİ ÜCRETİN ÜÇ KATINDAN ASGARİ ÜCRET TUTARINA İNDİRİLİYOR.</p> <p>Tasarı Madde 23 (5510 sayılı Kanun Madde 37)</p>	<p>KURUMDAN GELİR VE AYLIK ALMAKTA VEYA SİGORTALI OLARAK ÇALIŞMAKTA İKEN YA DA İŞTEN AYRILDIKTAN SONRA BİR YIL İÇİNDE ÖLEN SİGORTALILARIN HAK SAHİPLERİNE HİÇBİR KOŞUL ARANMADAN CENAZE MASRAFLARI ÖDENMELİDİR. CENAZE ÖDENEĞİNİN TUTARI ASGARİ ÜCRETİN ÜÇ KATI OLMALIDIR.</p> <p>Gerekçe: Eski yasaya göre, sigortalı olarak çalışmakta iken veya işten ayrıldıktan sonra bir yıl içinde ölen sigortalılar ile iş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölen ve kurumdan gelir ve aylık almakta iken ölen sigortalıların hak sahiplerine Kurumca cenaze masrafı ödenmekte idi. Ancak, iş</p>

	<p>kazası veya meslek hastalığı dışında başka nedenlerle ölen hak sahiplerine cenaze masrafı ödenebilmesi için , sigortalının ölümünden önce en az 360 gün prim ödemiş olması şartı aranacak. Ayrıca, 5510 sayılı Kanunda asgarî ücretin üç katı tutarında cenaze ödeneği ödenmesi öngörülmüştü. Tasarı bunu asgarî ücret tutarına indirmiştir. Şartların zorlaştırılıp yardımların azaltılması pek çok sigortalının geride bıraktığı eş ve çocuklarını sefaletle mahkum edecektir. Böyle bir uygulama sosyal devlet ve sosyal güvenlik ilkeleriyle bağdaşmayacağı gibi toplum vicdanını da rahatsız edecektir.</p>
<p>5510 SAYILI KANUN KIZ ÇOCUKLARINA İKİ YILLIK YETİM AYLIĞI TUTARINDA EVLENME ÖDENEĞİ ÖDENMESİ YÖNÜNDEKİ 506 SAYILI KANUN DÜZENLEMESİNİ MUHAFAZA ETMİŞTİ. 5510 SAYILI KANUN'UN TASARIYLA DÜZENLENEN 23 ÜNCÜ MADDESİ İSE EVLENME ÖDENEĞİNİN TUTARINI YİRMİDÖRT AYLIKTAN ONİKİ AYLIĞA DÜŞÜRMEKTEDİR.</p> <p>Tasarı Madde 23 (5510 sayılı Kanun Madde 37)</p>	<p>EVLENME ÖDENEĞİ ESKİDEN OLDUĞU GİBİ 24 AY OLARAK DEVAM ETTİRİLMELİDİR.</p> <p>Gerekçe: Sosyal güvenlik sisteminin aktüeryal dengesinin bireylerin mutluluğundan tasarruf edilerek kurulmaya çalışılması, AKP'nin sosyal devlete bakışını yansıtmaktadır.</p>
<p>FİİLİ HİZMET ZAMMINDAN YARARLANAN BAZI MESLEKLER YENİ YASA TASARISIYLA UYGULAMA KAPSAMINDAN ÇIKARILYOR.</p> <p>Tasarı Madde 25 (5510 sayılı Kanun Madde 40)</p>	<p>FİİLİ HİZMET ZAMMINDAN YARARLANAN MESLEKLER UYGULAMA KAPSAMINDAN ÇIKARILMAMALIDIR.</p> <p>Gerekçe: Yasa Tasarısı, basım ve yayın işyerlerinde çalışanları, gemi adamlarını, hava yolları uçucu personeli ile lokomotif makinistlerini, infaz koruma memurlarını, PTT dağıtıcılarını, TRT çalışanlarını ve Devlet tiyatrosu sanatçıları ile Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası şef ve üyelerini uygulama kapsamından çıkartıyor. Böylece kazanılmış haklardan ciddi geri adımlar atılmaktadır. AB uygulamalarında daha farklı mesleklerde de bu uygulamanın olduğunu görebiliyoruz. Örneğin Belçika'da öğretmenler için fiili hizmet zammı uygulaması vardır.</p>
<p>506 SAYILI KANUN'A GÖRE, İŞSİZ KALMIŞ OLANLAR EN AZ 1080 GÜN MALÜLLÜK, YAŞLILIK VE ÖLÜM SİGORTASI PRİMİ ÖDEMİŞ OLMASI ŞARTIYLA YÜZDE 25 ORANINDA İSTEĞE BAĞLI SİGORTA PRİMİ ÖDEYEBİLİYORDU. İSTEĞE BAĞLI SİGORTALILIK İÇİN YASAL OLARAK TÜRKİYE'DE OTURMAK ŞART DEĞİLDİ. 5510 SAYILI KANUN İSE, BU KONUDA TÜRKİYE'DE OTURMA ŞARTINI GETİRİRKEN, PRİM ORANINI YÜZDE 32'YE YÜKSELTİYOR. AYRICA 1080 GÜN PRİM ÖDEME ŞARTINI DA KALDIRIYOR.</p>	<p>İŞSİZ KALANLARIN PRİM ÖDEME SÜRESİNİ İSTEĞE BAĞLI SİGORTA YOLUYLA TAMAMLAMALARINA KOLAYLIK SAĞLANMALIDIR.</p> <p>Gerekçe: İsteğe bağlı sigortanın amacı, işsiz kalan sigortalıların, primlerini kendileri ödeyerek, emeklilik için gerekli prim ödeme gün sayısını tamamlamalarıdır. Prim oranlarının artırılması, emeklilik şartlarının da ağırlaştırılmasıyla isteğe bağlı sigorta amacından uzaklaştırılmakta, işsiz ve geliri olmayan sigortalıların isteğe bağlı sigorta yoluyla emekli</p>

<p>Tasarı Madde (5510 sayılı Kanun Madde 50)</p>	<p>olmaları imkansız hale getirilmektedir. Tasarı, yüzde 25 oranındaki malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası primleri oranını, yüzde 32'ye yükseltmektedir. Ayrıca, isteğe bağlı sigortalılık, asıl amacından uzaklaştırılarak prim ödeme gücü bulunanlara hiç çalışmadan emekli olma imkanı sağlayan bir yapıya sokulmamalıdır. Bu yüzden isteğe bağlı sigortalılık için en az 1080 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi ödenmiş olması şartı devam ettirilmelidir.</p>
<p>KANUN TASARISI, YEŞİL KART VERİLEN KİŞİLERİ "AYLIK GELİRİ, VEYA AİLE İÇİNDEKİ GELİR PAYI NET ASGARİ ÜCRETİN 1/3'ÜNDEN AZ OLAN VATANDAŞLAR" OLARAK TANIMLAMAK YERİNE, "HARCAMALARI, TAŞINIR VE TAŞINMAZ MALLARI İLE BUNLARDAN DOĞAN HAKLARI DA DİKKATE ALINARAK, KURUMCA BELİRLENECEK TEST YÖNTEMLERİ VE VERİLER KULLANILARAK TESPİT EDİLECEK AİLE İÇİNDEKİ GELİRİN KİŞİ BAŞINA DÜŞEN AYLIK TUTARI NET ASGARİ ÜCRETİN ÜÇTE BİRİNDEN AZ OLAN KİŞİLER" OLARAK TANIMLAMAKTADIR.</p> <p>Tasarı Madde 38 (5510 sayılı Kanun Madde 60)</p>	<p>YEŞİL KART VERİLEN KİŞİLER, 3816 SAYILI KANUNDA TANIMLANDIĞI GİBİ "AYLIK GELİRİ, VEYA AİLE İÇİNDEKİ GELİR PAYI NET ASGARİ ÜCRETİN 1/3'ÜNDEN AZ OLAN VATANDAŞLAR" OLARAK TANIMLANMAYA DEVAM ETMELİDİR.</p> <p>Gerekçe: 5510 sayılı Kanun, 3816 sayılı Kanun gereğince yeşil kart verilen kişileri genel sağlık sigortalısı saymakta idi. Yeni Kanun Tasarısı, yeşil kart verilen kişileri bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren iki yıl süresince başka bir işleme gerek kalmaksızın genel sağlık sigortalısı sayıyor ve bunlardan durumunda değişiklik olan kişilerin bir ay içinde kuruma başvurmasını öngörüyor. Yeni Kanun Tasarısı, "yeşil kart verilen kişiler" kavramı yerine, "Harcamaları, taşınır ve taşınmaz malları ile bunlardan doğan hakları da dikkate alınarak, Kurumca belirlenecek test yöntemleri ve veriler kullanılarak tespit edilecek aile içindeki gelirin kişi başına düşen aylık tutarı net asgari ücretin üçte birinden az olan kişiler" kavramını getirmiştir. 3816 sayılı Kanunda yeşil kartlıları, aylık geliri veya aile içindeki gelir payı net asgari ücretin 1/3'ünden az olan vatandaşlar olarak tanımlıyordu. Görüldüğü gibi yeni Taslak yeşil kartlıların tanımını değiştirmiş. Artık kişinin geliri yanında taşınır ve taşınmaz malları ve bunlardan doğan hakları da dikkate alınacak. Bunun anlamı, yeşil kartlı sayılanların sayısı hızla düşecek. Örneğin, geliri olmayan ama kendine ait tek göz gecekonduda yaşayan biri artık yeşil kartlı sayılmayacak.</p>
<p>TASARI İLE SOSYAL GÜVENLİK KURUMU'NA SAĞLIK HİZMETLERİNİN TÜRLERİNİ, MİKTARLARINI VE KULLANIM SÜRELERİNİ KISITLAMA YETKİSİ VERİLİYOR.</p> <p>Tasarı Madde 40 (5510 sayılı Kanun Madde 63)</p>	<p>SAĞLIK HARCAMALARINDA İDAREYE KISITLAMA VEYA SINIRLAMA GETİREBİLMESİ YÖNÜNDEKİ YETKİNİN SOSYAL DEVLET İLKELERİNE AYKIRI OLARAK KULLANILMASI MÜMKÜNDÜR. YETKİ OBJEKTİF ÖLÇÜLERE DAYANMAMAKTADIR.</p> <p>Gerekçe: Bugün bir sigortalı veya hak sahibi hastalandığında sağlık hizmetlerinin türleri, miktarları ve kullanım süreleri konusunda idarenin hiçbir sınırlaması olmadan tedavi olabilmektedir. Ama getirilmek istenen yeni sisteme göre, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı "sağlık hizmetlerinin türlerini, miktarlarını ve kullanım sürelerini" kısıtlayabilecektir. Bu uygulama yönetimde keyfiliğe yol açacaktır.</p>

<p>PRİM BORCU OLAN ESNAFA VE BAKMAKLA YÜKÜMLÜ OLDUĞU ANA VE BABASINA SAĞLIK HİZMETİ VERİLMEMESİ ÖNGÖRÜLÜYOR.</p> <p>Tasarı Madde 42 (5510 sayılı Kanun Madde 67)</p>	<p>PRİM BORCU OLAN ESNAF VE SANATKARLAR İLE AİLELERİ SAĞLIK YARDIMINDAN YARARLANMALIDIR.</p> <p>Gerekçe: AKP yeni getirmek istediği sistemde borcu olan esnaf ve sanatkara sağlık yardımı yapmamayı öngörüyor. Bu çağdışı bir uygulama olup sosyal devlet ilkesini yok etmek isteyen AKP'nin anlayışını gösteriyor. Bu düzenleme ile borçlu sigortalıya sağlık hizmeti verilmezken, aynı zamanda borçlu olduğu sağlık primlerinin de faizi ile birlikte alınması öngörülüyor.</p>
<p>İŞSİZLİK SİGORTASINDAN YARARLANANLARIN SAĞLIK YARDIMI ALMA HAKLARI DA AYNI TARİH İTİBARIYLA SONA ERİYOR.</p> <p>Tasarı Madde 42 (5510 sayılı Kanun Madde 67)</p>	<p>SİGORTALILAR VE GEÇİNDİRMEKLE YÜKÜMLÜ OLDUĞU EŞ VE ÇOCUKLARI, İŞSİZLİK SİGORTASINDAN YARARLANDIĞI SÜRE İÇİNDE SAĞLIK YARDIMINDAN YARARLANMALIDIR. İŞSİZLİK SİGORTASINDAN YARARLANANLARIN SAĞLIK VE YAŞLILIK SİGORTASI PRİMLERİ DEVLET TARAFINDAN ÖDENMELİDİR.</p> <p>Gerekçe: “Sağlık hizmetlerinden yararlanma şartları” başlıklı maddede gerekli düzenleme yapılmadığı için işsizlik sigortasından yararlandığı süre içinde sağlık yardımından yararlanılmamaktadır. AKP, kamunun sağlık ve sosyal güvenlik alanında yaptığı harcamaların bütçede kara delik oluşturduğunu ileri sürerek, bu alanlara ayrılan kaynakları azaltmaktadır. Hükümet, sosyal güvenlik kurumlarının açıklarının kontrol altına alınmasını ve bu açıkların bütçeden karşılanmasının mali disiplini bozduğunu ifade etmektedir. Bu söylemler benimsenince, sağlık ve sosyal güvenlik konuları, sosyal devletin yerine getirmesi gereken görevler olarak kabul edilmekten çıkıp, bütçede kara delik oluşturan ve kurtulması gereken bir yük olarak algılanmaya başlamaktadır. Sosyal sigortacılığın gerektirdiği önlemler gerekçe gösterilerek sosyal güvenlik hakkı kullanılamaz hale getirilmek istenmektedir. Sosyal güvenlik hakkının, sosyal devletin gereği ve zorunlu sonucu olduğu unutturulmak istenmektedir. Sigortalılar ve geçindirmekle yükümlü olduğu eş ve çocuklarına işsizlik sigortasından yararlandığı süre içinde sağlık yardımı yapılmaya devam etmelidir.</p>

<p>SÖZLEŞMELİ SAĞLIK HİZMETİ SUNUCULARI, SAĞLIK HİZMETLERİ BEDELİNİN % 20'SİNE KADAR GENEL SAĞLIK SİGORTALISI VE BAKMAKLA YÜKÜMLÜ OLDUKLARI KİŞİLERDEN İLÂVE ÜCRET TALEP EDEBİLİR</p> <p>OTELCİLİK HİZMETLERİ İÇİN, GENEL SAĞLIK SİGORTALISI VE BAKMAKLA YÜKÜMLÜ OLDUĞU KİŞİLERDEN BELİRLENEN HİZMET FİYATLARININ 3 KATINI GEÇMEMEK ÜZERE İLÂVE ÜCRET ALABİLİR.</p> <p>SÖZLEŞMELİ KAMU İDARESİ VE VAKIF ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK HİZMETİ SUNUCULARI İSE OTELCİLİK HİZMETİ İLE ÖĞRETİM ÜYELERİ TARAFINDAN SUNULAN SAĞLIK HİZMETLERİ DIŞINDA, SAĞLADIKLARI SAĞLIK HİZMETLERİ İÇİN GENEL SAĞLIK SİGORTALISI VE BAKMAKLA YÜKÜMLÜ OLDUĞU KİŞİLERDEN İLÂVE ÜCRET TALEP EDEMEZ.</p> <p>Tasarı Madde 45 (5510 sayılı Kanun Madde 73)</p>	<p>SAĞLIK SİGORTASI PRİMİ ÖDEYEN KİŞİLER, OTELCİLİK HİZMETİ İLE ÖĞRETİM ÜYELERİ TARAFINDAN SUNULAN SAĞLIK HİZMETLERİ İÇİN EK ÜCRET ÖDEMELİDİR.</p> <p>Gerekçe: 5510 sayılı Kanun, sözleşmeli sağlık hizmeti sunucularının, otelcilik hizmeti ile öğretim üyesi tarafından sağlanan sağlık hizmetleri için kişilerden alınabilecek fark ödemeleri tutarının, belirlenen sağlık hizmet tutarlarının iki katını geçmemesini öngörmekte idi. Yeni düzenleme bunu üç kata çıkartmış. Bugün bir sigortalı veya hak sahibi hastalandığında hiçbir sınırlamaya tabi olmaksızın tüm sağlık harcamaları ilgili sigorta kurumu tarafından karşılanmaktadır. Hiçbir kısıtlama söz konusu değildir. Bu uygulama devam etmelidir.</p>
<p>TASARI SAĞLIK HİZMETLERİNİN SUNUMU YÖNÜNDEN KAMU İDARELERİ İLE VAKIF ÜNİVERSİTELERİNİ AYNI KONUMA GETİRMEKTEDİR.</p> <p>Tasarı Madde 45 (5510 sayılı Kanun Madde 73)</p>	<p>Kamu idareleri ile vakıf üniversitelerinin aynı statüye getirilmesi hukuka uygun değildir. Ayrıca Tasarı ile yapılan düzenleme özel sağlık kuruluşları ile vakıf üniversitelerinin sağlık birimleri arasında haksız rekabete yol açacak nitelikte olup, vakıf üniversitelerini cezalandırıcı mahiyettedir.</p>
<p>EMEKLİ AYLIKLARININ SADECE TÜFE ARTIŞI ORANINDA ARTMASI ÖNGÖRÜLMEKTEDİR</p> <p>Tasarı Madde 55 (5510 sayılı Kanun Geçici Madde 2)</p>	<p>EMEKLİ AYLIKLARINA SADECE TÜFE ARTIŞI ORANINDA DEĞİL MİLLİ GELİRDEKİ ARTIŞ DA DİKKATE ALINARAK ZAM YAPILMALIDIR.</p> <p>Gerekçe: Milli gelirdeki artışın %100'ünün dikkate alınması ve milli gelirdeki artış oranının sadece emekli olanların aylıklarının hesabında değil aynı zamanda emekli aylıklarının artışında da dikkate alınması gerekir.</p>
<p>YENİ DÜZENLEME İLE EMEKLİ AYLIKLARININ HACZEDİLMESİNİN YOLU AÇILIYOR.</p> <p>Tasarı Madde 56 (5510 sayılı Kanun Madde 93)</p>	<p>EMEKLİ AYLIKLARINA HACİZ UYGULANMAMALIDIR.</p> <p>Gerekçe: Yürürlükteki mevzuata göre SSK ve Bağ-Kur emeklilerinin aylıklarına hiç bir şekilde haciz uygulanmıyor. Emekli Sandığı'na tâbi emeklilerin aylıklarının ise en fazla</p>

	<p>dörtte biri haczedilebilmektedir. Halen, SSK ve Bağ-Kur emeklilerinin aylıklarına haciz konulması mümkün ve ancak emekli buna rıza göstermez ve itiraz ederse haciz kaldırılıyor, itiraz etmez hacze rıza gösterirse haciz devam ediyor. 5510 sayılı Yasa emeklilerin aylıklarına haciz getirilemez kuralını kaldırmıştı. Tasarı bunu devam ettiriyor. Oysa, emeklilere belli bir güvence sağlayan bu haklar korunmalıdır.</p>
<p>EMEKLİ AYLIĞI ALMAKTAN VAZGEÇİP, YENİDEN ÇALIŞMAYA BAŞLAYAN VE BİR SÜRE SONRA YENİDEN AYLIK BAĞLANMASI TALEBİNDE BULUNAN SİGORTALILARIN, AYLIKLARININ HESAPLANMASINDA "GELİŞME HIZI, REFAH PAYI OLARAK DİKKATE ALINMIYOR.</p> <p>Tasarı Madde 69 (5510 sayılı Kanun Geçici Madde 2)</p>	<p>EMEKLİ AYLIĞI ALMAKTAN VAZGEÇİP, YENİDEN ÇALIŞMAYA BAŞLAYAN VE BİR SÜRE SONRA YENİDEN AYLIK BAĞLANMASI TALEBİNDE BULUNANLARIN AYLIKLARININ HESAPLANMASINDA GELİŞME HIZI, REFAH PAYI OLARAK AYLIK HESAPLANMALARINDA DİKKATE ALINMALIDIR.</p> <p>Gerekeçe: Hükümet bu durumda olanların haklarını 17.10.2007 tarihli 5698 sayılı Kanun ile önlemişti. Şimdi Kanun Tasarısı'nın 69. Maddesi ile değiştirilen 5510 sayılı Kanununun Geçici 2. Maddesinin beşinci fıkrasında getirilen düzenleme ile bu hak gaspını devam ettirmektedir. Çalışanların bu hakkını geri vermek için Geçici 2. Maddenin beşinci fıkrası ile getirilen düzenlemenin madde metninden çıkarılması gerekmektedir.</p>
<p>TASARI'NIN 84 ÜNCÜ MADDESİYLE GELİR VERGİSİ KANUNU İLE KURUMLAR VERGİSİ KANUNU'NDA DÜZENLEME YAPILMASI ÖNGÖRÜLMEKTEDİR. DÜZENLEMELERİN ORTAK AMACI, GELİR VERGİSİ MÜKELLEFLERİNİN TİCARİ VE MESLEK KAZANCI İLE KURUMLAR VERGİSİ MÜKELLEFLERİNİN KURUM KAZANCININ TESPİTİNDE; ÜCRETLERİ BANKA ARACILIĞIYLA ÖDENMESİ ZORUNLULUĞU GETİRİLENLERİN BU ZORUNLULUĞA UYGUN HAREKET ETMEMELERİ HALİNDE YAPTIKLARI ÜCRET ÖDEMELERİNİN GİDER KABUL EDİLMEMESİDİR. DÜZENLEMELER HUKUKA UYGUN DEĞİLDİR.</p> <p>Tasarı Madde 84 ve 87</p>	<p>KAYITDIŞILIĞI ÖNELEMEK İÇİN VERGİ USUL KANUNUNDA DÜZENLEME YAPILMALIDIR.</p> <p>Yapılan düzenleme "kayıtdışı önlemek" gibi kulağa hoşgelen bir söyleme dayandırılıyorsa da gerçekçi ve hukuki değildir. Vergilendirmede daima olayların gerçek mahiyeti esastır. Bu nedenle mükellef tarafından gerçek bir gider unsuru olarak yapılan ücret ödemesinin, sadece banka kanalıyla yapılmamış olması nedeniyle gider kabul edilmemesi hukuki değildir, hakkaniyete uygun değildir. Ancak eleştiriyi yaparken bu alanın boş bırakılmasını da önermiyoruz. Yapılması gereken cezaların caydırıcı olması ilkesinden vazgeçmeden gerekli müeyyidenin uygulanmasını sağlamaktır. Anayasamız bunu 13 üncü maddesinde "ölçülülük" ilkesi olarak ifade eder. Yani ulaşılmak istenen amaçla, bu amaca ulaşmak için kullanılan araç bir denge içerisinde olmalıdır. Kullanılan araç ulaşılmak istenen amaç için gerekli olmalı, ancak "amaç" ve "araç" birbirine karşı ölçsüz bir oran içinde bulunmamalıdır. Tasarının bu konudaki düzenlemesi ölçsüzdür. Yani insafsızdır. Aynı amaca farklı bir cezai müeyyideyle de ulaşmak mümkündür. Bu çerçevede önerimiz ücretleri banka kanalıyla ödeme zorunluluğu getirilen mükelleflerin bu zorunluluğa uymamaları halinde var olan idari para cezalarının miktarı artırılabilir veya idari para cezalarına ilave olarak Vergi Usul Kanununda yapılacak düzenlemelerle anılan zorunluluğa uyulmamasının cezası usulsüzlük veya özel usulsüzlük cezası olarak belirlenebilir. Söz konusu cezalar "caydırıcılık" unsuruna sahip, ancak</p>

	ölçülülük ilkesine aykırı olmayacak bir düzeyde olacaktır.
ÖZELLİKLE SSK EMEKÇİLERİNİN YILLARDIR BEKLEDİKLERİ İNTİBAK UYGULAMASI BİLİNİZLİ OLARAK GÖZARDI EDİLMEKTEDİR.	SSK EMEKLİLERİNİN İNTİBAK UYGULAMASI HAYATA GEÇİRİLMELİ, FAZLA PRİM ÖDEYENLERİN HAKLARI KORUNMALIDIR. Gerekçe: Geçmişte bazı işçiler yüksek prim ödedikleri halde düşük prim ödeyenlerden az aylık almaktadır. Bu haksızlık yıllardır düzeltilmeyi bekliyor.
AİLE YARDIMI SİGORTASI TASARIDA YER ALMAMAKTADIR.	YOKSULLUKLA KURUMSAL SAVAŞIM İÇİN AİLE YARDIM SİGORTASI MUTLAKA OLMALIDIR. Gerekçe: Kişilerin en kısa sürede kendi olanakları ile geçinebilecekleri ve muhtaçlıktan kurtularak yardım almadan yaşayabilecekleri bir duruma gelmelerini sağlamak için sosyal güvenlik kuruluşlarından aylık ve gelir almayan muhtaç durumda olan bütün ailelere yaşamlarını asgari düzeyde sürdürebilmelerine yetecek kadar aile sigortası aylığı ödenmelidir. Türkiye 10.8. 1971 tarihinde 1451 sayılı kanunla kabul ettiği 102 sayılı Sosyal Güvenliğin Asgari Şartları (ILO) Sözleşmesi ile "Aile Yardımı Sigortası" kuracağını taahhüt etmiştir. Sosyal Güvenlik sisteminde bir reform yapılacaksa, yoksulluğun siyasal olarak sömürülmeyeceği bir mekanizmanın öncelikle oluşturulması gerekir. Bu mekanizma "Aile Yardımı Sigortası"dır.

2.2. Tasarının Kadınlarımız Açısından Değerlendirilmesi

2.2.1. Kadının Çalışma Hayatındaki Yeri

Tasarı'nın Plan ve Bütçe Komisyonu'nca kabul edildiği hafta 8 Mart'ta kutlanan Dünya Kadınlar Günü'nün olduğu haftaya denk geliyordu. Bu nedenle Tasarı'nın kadınlarımız açısından değerlendirilmesinin ayrı bir önemi bulunmaktadır.

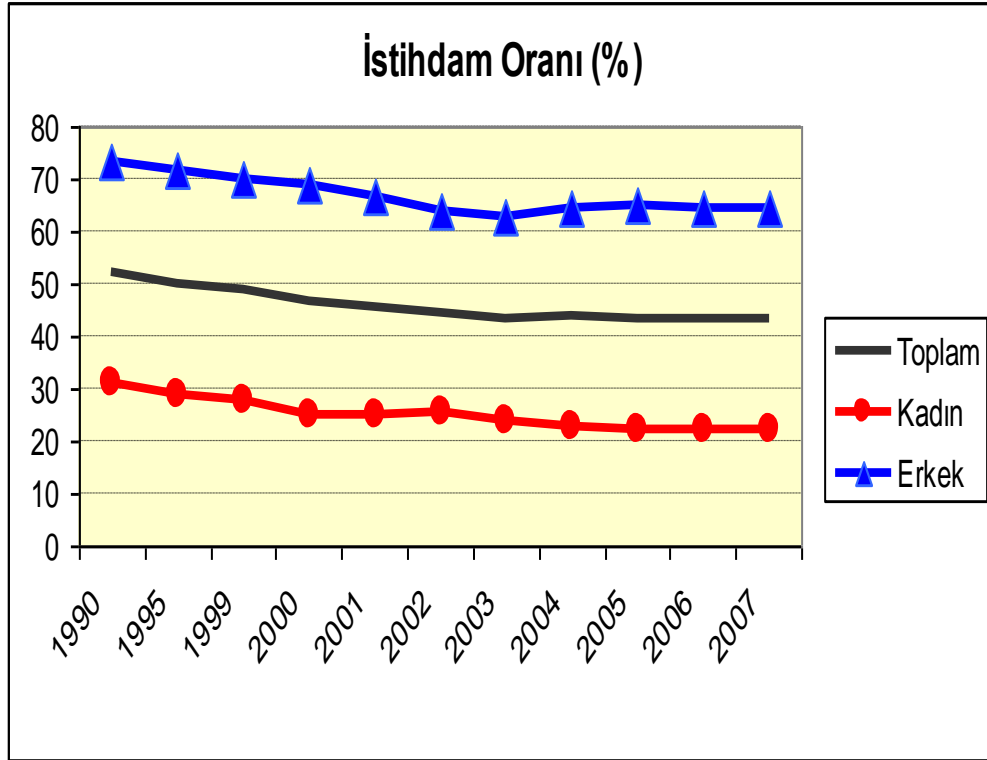
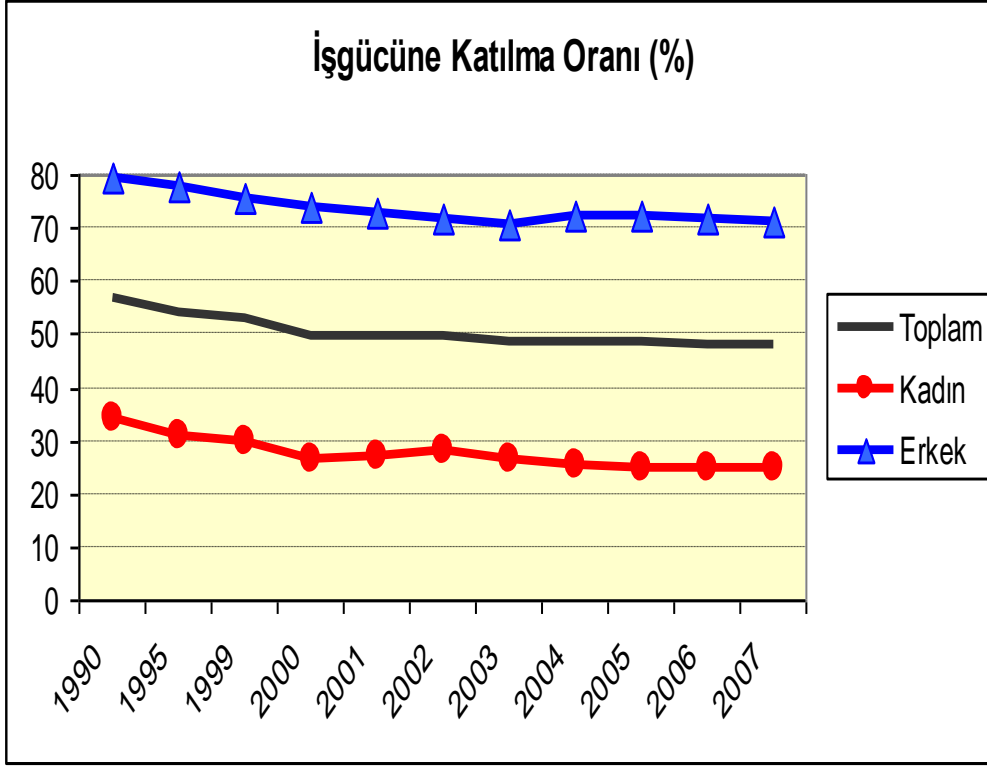
"Sosyal güvenlik" kavramı geniş anlamda toplumun bütün üyelerinin doğumundan, ölümüne kadar milli gelirle orantılı bir gelire sahip, sağlıklı bireyler olarak yaşamasını güvence altına alınması demektir. Gelişmiş ülkeleri dikkate

aldığımızda bu konuda ülke olarak katedeceğimiz mesafenin büyük olduğu ortaya çıkar. Ancak ülke olarak bulunduğumuz konumu kadınlar açısından kısaca analiz edecek olursak kadınlarımızın çalışma hayatındaki yerinin ilerlemediğini; sosyal güvenlik açısından da Tasarı ile yeterli iyileştirmelerin yapılmaması bir yana bir kısım haklarda geriye gidildiğini görürüz.

Kadınların durumunu da gösteren işgücü piyasasına ilişkin bazı istatistikler şöyledir:

	İşgücüne Katılma Oranı (İKO) (%)			Tarım Sektörü İstihdamının Toplam İstihdam İçindeki Payı (%)	İstihdam Oranı (İO) (%)			İşsizlik Oranı (%)		
	Toplam	Kadın	Erkek		Toplam	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek
1990	56,6	34,1	79,7	46,9	52,1	31,2	73,5	8,0	8,5	7,8
1995	54,1	30,9	77,8	44,1	50	28,7	71,7	7,6	7,3	7,8
1999	52,7	30	75,8	40,2	48,7	27,7	70	7,7	7,6	7,7
2000	49,9	26,6	73,7	36	46,7	24,9	68,9	6,5	6,3	6,6
2001	49,8	27,1	72,9	37,6	45,6	25,1	66,5	8,4	7,5	8,7
2002	49,6	27,9	71,6	34,9	44,4	25,3	63,9	10,3	9,4	10,7
2003	48,3	26,6	70,4	33,9	43,2	23,9	62,9	10,5	10,1	10,7
2004	48,7	25,4	72,3	34	43,7	22,9	64,7	10,3	9,7	10,5
2005	48,3	24,8	72,2	29,5	43,4	22,3	64,8	10,3	10,3	10,3
2006	48	24,9	71,5	27,3	43,2	22,3	64,5	9,9	10,3	9,7
2007	47,8	24,8	71,3	26,4	43,1	22,2	64,3	9,9	10,3	9,8

Türkiye’de istihdam piyasası rakamlarına baktığımızda kadının işgücüne katılım oranının olağanüstü ölçüde düşük olduğunu görürüz. Bu oran 2007 yılı için yüzde 24,8’dir. Aynı yıl için kadınlardaki istihdam oranı ise yüzde 22,2’dir. Kadınlarda işsizlik oranının erkeklerden bariz bir şekilde yüksek olmamasının nedeni kadının işgücüne katılma oranının düşük olması ve bunun doğal sonucu olarak istihdam oranının da düşük olmasıdır. Aşağıdaki grafikler konuyu daha iyi göstermektedir.

Ülkemizdeki rakamlar şunu göstermektedir: Ülkemizdeki işsizlik büyük ölçüde kadın işsizliğidir.

Lizbon Stratejisinde AB için kadınların 2000 yılında yüzde 51 olan istihdam oranının, 2010 yılında yüzde 60'a yükseltilmesi hedeflenmiştir. Bu konuda değil AB hedefi AB'nin 2000 yılı düzeyinin bile çok altındayız.

2.2.2. Ekonomik Faaliyetlerde Cinsiyet Eşitsizliği

Bu konuda kullanılabilecek önemli bir ölçüt de Birleşmiş Milletler İnsani Çalışma Endeksi'dir. Bu endeks genelde toplumun, özeldede bireyin yaşam kalitesini ölçmeye yarayan bir göstergedir. Ekonomide var olduğu ifade edilen birçok olumlu göstergeye rağmen Türkiye bu endekste 84 üncü sırada yer almaktadır. Ancak daha da önemlisi Türkiye Birleşmiş Milletler (BM) rakamlarına göre kadının çalışma hayatındaki yeri açısından, normal şartlarda kendilerinden ileride olduğumuzu sandığımız birçok ülkeden geridedir.

BM'in kadının çalışma hayatındaki yerini gösteren Cinsiyet Eşitsizliği (Gender Inequality in Economic Activity) 2005 endeksine ilişkin bazı rakamlar çeşitli ülkeler itibarıyla şöyledir:

Ekonomik Faaliyetlerde Kadın (15 yaş ve üzeri)		
	Oran (%)	2005 (1995 = 100)
Türkiye	27,7	81
İran	38,6	180
Cezayir	35,7	158
Vietnam	72,2	98
Ruanda	80,0	93
Mozambik	84,5	96
Almanya	50,8	114
Yunanistan	43,5	121
İspanya	44,9	132
İtalya	37,4	104

Kaynak: BM, Human Development Report 2007/2008

BM rakamları da kadının çalışma hayatındaki yeri açısından Türkiye'nin durumunun hiç de içaıcı olmadığı göstermektedir. Bu alanda Avrupa ülkeleri bir yana Asya ve Afrika ülkelerinden bile gerideyiz. Komşumuz İran'da bu oran yüzde 38,6 iken Türkiye'de yüzde 27,7'dir. 1995 = 100 bazlı endekse göre de Türkiye 2005 yılında baz yılının altında bir değere (81) sahiptir. İran'ın bu endeksteği yeri ise 180'dir.

Kadınların çalışma hayatındaki yeri ile sosyal güvenlik durumlarının iyileştirilmesi konularında hükümetlere büyük görev düştüğü açıktır. Tasarı ise bu konuda hiçbir kaygı taşımamış, kadınların durumunu iyileştirici yönde bir adım atmamıştır.

2.2.3. Tasarı ile Sigortalı Kadın Çalışanların Geriye Götürülen Hakları

1. Yürürlükteki Yasaya göre, çalışmayan ve evlenmeyen kız çocukları, yaşları ne olursa olsun anne ya da babalarının sigortalılıkları nedeniyle sağlık yardımlarından yararlanıyorlardı. Tasarıyla kız çocukları 18 yaşını doldurduklarında (okumaları halinde ise 25 yaşını) anne ya da babalarının sigortalılıkları nedeniyle genel sağlık sigortasından yararlanamayacaklardır.
2. Ev hizmetlerinde hizmet akdi ile sürekli çalışıp, aylık prime esas kazancın altında gelir elde eden kadınların, sigortalı olma ve sigorta yardımlarından yararlanma hakları kaldırılmıştır.
3. Tasarıyla, sürekli iş göremezlik gelirindeki alt sınır uygulaması kaldırıldığından, iş kazasına uğrayıp meslekte kazanma gücünü yüzde 10 veya daha yüksek oranda kaybeden kadın sigortalılara, yasa yürürlüğe girdiğinde bağlanacak gelir tutarı daha az olacaktır.
4. 1965 yılından bu yana kadın sigortalılar, erkek sigortalılara göre daha erken emekli olma hakkına sahipti. Tasarı ile emeklilik yaşı tam aylıkta, kadın sigortalılarda 58'den kademeli olarak 65'e yükseltilmiştir. Bu değişiklikle kadınların, erkek sigortalılara göre, 2 yıl daha erken emekli olma hakkı da kaldırılmıştır.
5. Emeklilik aylığını hak etmede prim ödeme gün sayısı tüm sigortalılarla birlikte, kadın sigortalılar için de tam aylıkta 7000 günden 9000 güne, kısmi aylıkta ise 4500 günden 5400 güne yükseltilmiştir.

6. Malullük aylığı bağlanması için gereken sigortalılık süresi, 5 yıldan 10 yıla çıkartılmıştır.
7. Aylık bağlama oranı ile kazançların güncelleme kat sayısı düşürülerek emekli aylıklarının daha düşük hesaplanması öngörülmüştür.
8. Sosyal Güvenlik Destek Primi oranı yükseltildiğinden emekli olduktan sonra çalışanlardan daha çok prim kesilecek ve ele geçen ücretleri azalacaktır.
9. Aylık bağlanacak çocuğu bulunmayan ve çalışan dul eşin ölüm aylığı bağlama oranı yüzde 75'ten yüzde 50'ye düşürülmüştür.
10. Yetim kız çocuklarına ödenmekte olan 24 aylık tutarındaki evlenme yardımı, 12 aylık tutara indirilerek yüzde 50 oranında düşürülmüştür.
11. Sigortalı olarak çalışmakta iken ölen sigortalının eşine, sigortalılık süresi dikkate alınmaksızın, cenaze yardımı yapılmakta iken, Yeni Yasaya göre ölen sigortalı için 360 gün prim ödeme şartı ön görülmüştür.
12. Ortodonti tedavisinden ve diş protezlerden yararlanmak için yaş şartı yok iken, Tasarıyla 18 yaşını doldurana kadar ya da 45 yaşından sonra yararlanma ön görülmüştür. 18-45 yaş arası diş protezlerinden yararlanma koşulu kaldırılmıştır.
13. Yürürlükteki Yasaya göre, sağlık primi ödemeksizin isteğe bağlı sigortaya devam eden kadın sigortalı için, eşinin sağlık sigortasından yararlanma hakkı vardı. Bu hak, Tasarı ile kaldırıldı. Yasa yürürlüğe girdiğinde, isteğe bağlı sigortalı kadın için genel sağlık sigortası primi ödeme yükümlülüğü getirildi.
14. Eski Yasaya göre, işten çıkartılan sigortalının eşi 6 ay süre ile sağlık yardımından yararlanmakta iken, Tasarıyla işten çıkartılan sigortalının kendisinin de, eşinin de genel sağlık sigortası primi ödeyerek sağlık sigortasından yararlanması ön görülmüştür.
15. Sigortalının aile bireyleri hiçbir ücret ödemediği takdirde yatarak tedavileri olurken, Tasarıya göre sigortalı ile aile bireylerinden, "otelcilik hizmeti bedeli" ve "öğretim üyesi muayene ücreti" adı altında fark ücret alınması ön görülmüştür.
16. 15 yaşına kadar hasta çocukların sevinde hekimin öngörmesi aranmadan refakatçi verilmekte iken, Tasarıyla yaş şartı kaldırılarak refakatçi verilmesi hekim raporuna bağlanmıştır.
17. Sigortalılarla birlikte eş ve çocukların tedavilerinde hangi yöntem uygulanacağına, verilecek ilacın dozu ile süresine, proteze hekim karar vermekte iken, hekimin elinden bu yetki alınarak Sosyal Güvenlik Kurumu

Başkanlığına verilmiştir. Hekim, kadın hastayı Kurumun belirlediği yöntemle tedavi edecek ve ilaç verecektir.

18. Kadınların yüksek oranda istihdam edildiği mesleklerde fiili hizmet zammı kaldırılmaktadır. Kapsam içinde kalan meslek grupları için fiili hizmet zammı oranı önemli ölçüde düşürülmektedir.
19. Hafifletilmesi öngörülen analık sigortasından yararlanma koşulları geri alınmıştır.
20. Doğum yapan sigortalılara öngörülen altı ay emzirme yardımı bir aya düşürülecektir.

M. Akif HAMZAÇEBİ
Trabzon Milletvekili

EK: 1

Bin YTL.	2002	2003	2004	2005	2006	2007 (Gerçekleşme Tahmini)	2008 (Program)
Toplam Bütçe Transferi (Emeklilik)	9.995.000	15.572.000	18.893.000	23.259.387	22.891.000	33.060.042	37.031.000
Açık	8.295.000	13.312.000	16.087.080	19.919.046	18.552.330	25.820.195	28.804.000
Devlet Katkısı (Prim)	0	0	0	0	0	0	0
- Ek Karşılıklar	500.000	650.000	800.000	900.000	1.080.000	1.040.000	1.082.000
- Faturalı Ödemeler (SYZ dahil)	1.200.000	1.610.000	2.005.920	2.440.341	3.258.670	3.902.000	4.566.000
- Ek Ödeme (Vergi İadesi)						2.297.848	2.579.000
Toplam Bütçe Transferi (GSYH'ya oran, %)	3,63	4,33	4,39	4,77	3,97	5,11	5,16
Açık	3,02	3,70	3,74	4,09	3,22	3,99	4,02
Devlet Katkısı (Prim)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- Ek Karşılıklar	0,18	0,18	0,19	0,18	0,19	0,16	0,15
- Faturalı Ödemeler (SYZ dahil)	0,44	0,45	0,47	0,50	0,57	0,60	0,64
- Ek Ödeme (Vergi İadesi)						0,35	0,36
GSYH	275.032.000	359.763.000	430.511.000	487.202.000	576.322.000	647.497.767	717.265.651